

Utvalg: Kommunestyret i Torsken
Møtested: Kommunestyresalen, Kommunehuset i Gryllefjord
Dato: 14.02.2017
Tidspunkt: 10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 778 73000. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Ordfører orienterer om intensjonsavtalen som er utarbeidet sammen med kommunene Lenvik, Berg og Tranøy. De tillitsvalgte deltar på møtet under orienteringen.
Ordfører orienterer om planlagte folkemøter i forbindelse med kommunestruktur

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
PS 1/17	Klage på vedtak KS 17/16 - om fritak for avgifter og tilknytning til Veimannsfjorden vannverk		2010/16
PS 2/17	Møte og Talerett for eldrerådet i kommunestyre og formannskap i Torsken kommune		2015/49
PS 3/17	Kommunedelplan for kulturminner		2012/694
PS 4/17	SELSKAPSAVTALE KOMREV NORD IKS		2016/472
PS 5/17	Investeringsbehov for oppgradering av Gryllefjord legekantor		2017/39
PS 6/17	Statusrapport for finansforvaltningen pr 31.12.16		2016/343
PS 7/17	Biblioteklokaler i Torsken kommune - Gryllefjord		2016/43

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Kommunestyret i Torsken	1/17	14.02.2017

Klage på vedtak KS 17/16 - om fritak for avgifter og tilknytning til Veimannsfjorden vannverk

Rådmannens innstilling

Torsken kommunestyre som klageinstans tar ikke klagen i vedtak KS 17/16 til følge. Saken sendes over til Fylkesmannen i Troms for endelig avgjørelse.

Saksopplysninger

Aud Bertelsen v/ Bernt Bertelsen har sendt inn klage på vedtak KS 17/16 om fritak for avgifter og tilknytning til Veimannsfjorden vannverk. Saka har pågått over mange år, startet i 2008 og vært klagebehandlet siden 2010 på ulike temaer. I denne klagen viser Bertelsen til tilknytningsplikt, selv om Torsken kommune viser til Fylkesmannen uttalelser i denne saka, derfor er ikke tilknytningsplikten gjenstand for ny behandling.

Bertelsen viser også til at det er kan være gjort usaklig forskjellsbehandling, dette avviser rådmann med bakgrunn i at pkt. 1 og 2 i KS 30/10 ble opphevet i vedtak KS 36/14. Torsken kommune behandlet alle søknader om fritak fra tilknytningsavgift og årsgebyr i KS 17/16, nettopp for og ikke få noen forskjellsbehandling av de ulike søknadene.

Bertelsen viser til at det ble stilt skriftlige betingelser gjentatte ganger før vannledning ble lagt over eiendommen. Disse betingelsen er ikke kjent for administrasjon i Torsken kommune, rådmann finner det merkelig at et vedlegg av 07.12.13 skal dukke opp da ledningen ble lagt i 2008 og tidligere teknisk sjef ikke hadde kjennskap til betingelser.

Bertelsen mener at kommunens administrasjon har opptrådt uredelig ved at forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Dette mener rådmann faller på sin egen urimelighet, som kommunestyret kjenner til er denne saka gjennomgått både muntlig og skriftlig i flere organ, først i formannskap deretter i kommunestyre.

Bertelsen stiller spørsmål vedr. Torsken kommune kommunes henvisning til lovhjemmel, Lov av 16.03.12 som brukes da deres sak er fra 2008 og undrer og kommunen mener at det blir riktig å behandle deres sak i medhold av en Lov som kom fire år senere. Dette mener rådmann er riktig, både Torsken kommune og Fylkesmannen i Troms har henvist til denne lov.

Bertelsen ber om at skulle Torsken kommune opprettholde sitt vedtak i KS sak 17/16 skal saka oversendes til klageinstans, det er i tråd med rådmannens innstilling.

Vurdering

Denne saka har gått over alt for mange år, dette med bakgrunn i et vedtak i kommunestyre i sak 30/10 som ble feilaktig vedtatt. Administrasjon kjenner ikke til noen betingelser for at Torsken kommune skulle få legge vannledning over Bertelsens eiendom, dette finnes ikke i Torsken kommunes arkiver og er ikke kjent for tidligere tekniske sjefer.

Rådmann anbefaler kommunestyret å opprettholde sitt tidligere vedtak i sak 17/16 og sende saka over til Fylkesmannen i Troms for endelig behandling og som ikke kan påklages.

Aud Bertelsen
v/Bernt Bertelsen
Holbergs plass 3 A
0166 Oslo

TORSKEN KOMMUNE SENTRALADMINISTRASJONEN	
EMNE	VEI
12 DES. 2016	
AVS. DIR.	31/94
AVS. DIR.	10/16
AVS. DIR.	
AVS. DIR.	

12.12.2016

Torsken kommune
9380 Gryllefjord

Spørsmål om klagebehandling vedrørende vedtak KS 17/16 om fritak for avgifter og tilknytning til Veimannsfjorden vannverk

Vi viser til vår klage av 5. september 2016 på ovennevnte vedtak. Det er nå 14 uker siden klagen ble sendt, uten at vi er kjent med at saken har fått noen behandling.

Vi minner om forvaltningsloven § 11a om saksbehandlingstid, samt §§ 33 og 34 om saksforberedelse og kompetanse. Minner også om at dette er en sak som Sivilombudsmannen har vist interesse for, og som senest i brev av 16. mars d.å. ba Torsken kommune om å prioritere å få en avklaring i saken innen kort tid.

Vi ber om å få opplyst status for saken.

Med hilsen

Bernt Bertelsen

Aud Bertelsen
v/Bernt Bertelsen
Holbergs plass 3 A
0166 Oslo

Torsken kommune
9380 Gryllefjord

TORSKEN KOMMUNE SENTRALADMINISTRASJONEN	
Løpnr.	Saksbeh.
07 SEPT. 2016	
Ark kode P	
Ark kode S	
Saksnr. 10/16	Sak nr.
Kassasjon	

07.09.2016

Klage på vedtak KS 17/16 om fritak for avgifter og tilknytning til Veimannsfjorden vannverk

Vi viser til brev av 22. august 2016 fra Torsken kommune med orientering om ovennevnte vedtak KS 17/16. Viser også til tidligere dokumenter i saken, som strekker seg tilbake til 2007.

Det er i denne saken fattet en rekke vedtak som har blitt omgjort, opphevet eller vært ugyldig, og kommunens saksfremlegg og vedtak i sak KS 17/16 viser på nytt en mangelfull forståelse av både saken og tidligere vedtak. Eksempelvis unnlater kommunen i sitt nye vedtak å vurdere spørsmålet om tilknytningsplikt, begrunnet med at *"spørsmålet om tilknytningsplikt [er] stadfestet av Fylkesmannen og vil derfor ikke være gjenstand for videre vurdering"*. I fylkesmannens vedtak av 30. oktober 2015 [feildatert 30.06.2015] fastslås det bare at kommunen ikke hadde anledning til å oppheve et tidligere vedtak om tilknytningsplikt (vedtak 30/10 pkt. 3) som ugyldig etter *forvaltningslovens § 35 første ledd bokstav c*. Dette endrer ikke behovet for at kommunen vil måtte vurdere dette spørsmålet på nytt, jf. sakens bakgrunn som bl.a. har medført Sivilombudsmannens interesse for saken.

I fylkesmannens brev av 30. oktober 2015 går man langt i å henstille kommunen om å ta stilling på nytt til om Aud Bertelsen skal få fritak fra tilknytningsplikt etter pbl. 27-1 (understreket tekst side 5), men selvsagt med presisering om at fylkesmannen (overordnet instans i dette spørsmålet) ikke vil instruere kommunen om dette. Vi finner det underlig at kommunen unnlater å ta fylkesmannens hint om en slik ny behandling av dette spørsmålet, og attpåtil begrunner dette med fylkesmannens vedtak. Vedtak KS 17/16 stiller seg også merkelig i lys av at kommunen i forkant ga uttrykk for at "alle momenter i saken" ville bli vurdert ved ny behandling.

Når det gjelder spørsmålet om tilknytningsplikt, finner vi også grunn til å etterspørre status mht. det forhold at kommunestyrets vedtak 30/10 pkt. 1 og 2 ble opphevet i vedtak 36/14, jf. fylkesmannens problematisering av dette i ovennevnte brev (side 4)? Kommunens oppfølging av dette kan ha interesse for vår sak, bl.a. fordi usaklig forskjellsbehandling har vært tema.

Kommunens saksfremlegg for vedtak KS 17/16 viser at det legges til grunn uriktig forståelse av tidligere vedtak. I tillegg legges feil fakta til grunn, når det i saksfremlegget opplyses at det fra vår side ikke har blitt fremlagt etterspurt dokumentasjon som viser at angjeldende bolig har krav på fritak for tilknytningsplikt/tilknytningsavgift/årsavgift. Kommunen hadde ingen innvendinger mot de betingelsene som ble stilt skriftlig gjentatte ganger før vannledningen ble lagt over eiendommen. Slik dokumentasjon har blitt fremlagt flere ganger, bl.a. som vedlegg til vårt brev

av 7. desember 2013 til Torsken kommune. Bakgrunnen for kravet om fritak har blitt presist beskrevet overfor kommunen, men kommunens administrasjon har likevel unnlatt å redegjøre for dette i alle sine saksfremlegg til kommunestyret. Dette er ikke bare uredelig, men også brudd på forvaltningslovens § 17 første ledd om at "Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes".

Vi stiller også spørsmål ved at kommunen har valgt å vurdere spørsmål om tilknytningsavgift og årsgebyr etter lov av 16. mars 2012 om kommunale vass- og avløpsanlegg. Vår sak er fra 2008, mener kommunen det blir riktig å behandle vår sak i medhold av en lov som kom fire år senere?

Kommunen har i vedtak KS 17/16 også behandlet ulike søknader fra Kenneth Skulbru, Iver Olsen og Oddrun Jorid Grønlund om fritak fra tilknytningsavgift og årsgebyr. Dette gjelder søknader med et helt annet utgangspunkt enn vår sak, og burde derfor blitt behandlet adskilt. En slik sammenblanding av ulike saker, samt mangelfulle og til dels misvisende vurderinger og opplysninger i saksfremlegget, innebærer at vår sak heller ikke denne gang har blitt realitetsbehandlet.

På bakgrunn av ovennevnte påklager vi med dette kommunens vedtak KS 17/16, og oppfordrer kommunen atter en gang om å realitetsbehandle vår sak i tråd med forvaltningsloven. Det synes å være kommunens vegring for å innse realitetene i denne saken som er årsaken til de mange uriktige vedtakene og at saken fortsatt ikke er avklart etter mer enn åtte års behandling. Vi henstiller kommunen om et nytt vedtak som forhåpentligvis kan innebære en endelig sluttstrek for denne saken.

På bakgrunn av ovennevnte ber vi om at hele sakskomplekset blir gjenstand for ny behandling, dvs. både tilknytningsplikt og avgiftsspørsmålet. I fall kommunen skulle velge å fastholde sitt vedtak KS 17/16, ber vi om at det ved oversendelse av saken til klageinstans redegjøres presist for våre synspunkter, samt en redegjørelse for hvilken rett kommunen mente å ha til å legge vannledning over angjeldende eiendom i 2008. Saken vil ikke få sin avslutning før dette er belyst.

Med hilsen

Bernt Bertelsen

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet i Torsken	7/17	31.01.2017
Kommunestyret i Torsken	2/17	14.02.2017

Møte og Talerett for eldrerådet i kommunestyre og formannskap i Torsken kommune

Saksprotokoll i Formannskapet i Torsken - 31.01.2017

Behandlingsinformasjon

Enstemmig som innstilling.

Vedtak

Eldrerådet i Torsken kommune gis møte- og talerett i kommunestyret og formannskapet i Torsken kommune.

Ordførers innstilling

Eldrerådet i Torsken kommune gis møte- og talerett i kommunestyret og formannskapet i Torsken kommune.

Saksopplysninger

Eldrerådskonferansen i Troms den 13. og 14. september 2016 krever at alle kommunene i Troms innfører møte- og talerett for eldrerådene i kommunestyre og utvalg.

«Eldrerådene i kommunene ble i sin tid opprettet for at eldre skulle ha bedre muligheter

til å ivareta sine rettigheter i samfunnet, og kunne påvirke samfunnet generelt. Dette har delvis fungert bra, men med en del variasjoner fra råd til råd. Det har vist seg at de eldrerådene som har fått møte- og talerett i kommunestyret og andre utvalg i kommunene sine, har kommet nærmere de politiske avgjørelser, og har hatt bedre muligheter til å påvirke sine interesser.»

Vurdering

Eldrerådene besitter ofte lang erfaring og stor kunnskap som kan bidra til å bedre de eldre sine muligheter og interesser. Ved å gi eldrerådene møte- og talerett vil man kunne påvirke saker for eldre nærmest mulig der avgjørelsene tas.

TORSKEN KOMMUNE SENTRALADMINISTRASJONEN	
Løpnr:	Saksnr:
29 SEPT. 2016	
Arkiv: F	
Arkiv: S	
Saksnr: 15/49	
Kategori:	

Alle kommunene i Troms
Media

Vår ref.:
15/7202-13
Løpnr.:
36313/16

Saksbehandler:
Line Samuelsen
Tlf. dir.innvalg:
77 78 80 11

Arkiv:
060 SAKSARKIV
Deres ref.:

Dato:
28.09.2016

MØTE OG TALERETT FOR ELDRERÅDENE I KOMMUNESTYRER OG UTVALG

Eldrerådskonferansen på Finnsnes 13.-14. september 2016 vedtok følgende uttalelse:

«Eldrerådene i kommunene ble i sin tid opprettet for at eldre skulle ha bedre muligheter til å ivareta sine rettigheter i samfunnet, og kunne påvirke samfunnet generelt. Dette har delvis fungert bra, men med en del variasjoner fra råd til råd. Det har vist seg at de eldrerådene som har fått møte- og talerett i kommunestyre og andre utvalg i kommunene sine, har kommet nærmere de politiske avgjørelser, og har hatt bedre muligheter til å påvirke sine interesser.

Eldrerådskonferansen 2015 vedtok å anmode fylkeseldrerådet om å skaffe frem fakta om denne situasjonen i Troms. En spørreundersøkelse er gjennomført i fylket, og besvarelsene foreligger. Det var med stor glede vi registrerte at ganske mange kommuner har innført møte- og talerett for eldrerådene i kommunestyre og utvalg. Likevel er det litt for mange eldreråd som ikke har disse rettighetene. Det viser seg ofte nødvendig for eldrerådene å kunne påvirke saker for eldre nærmest mulig der avgjørelsene tas.

Eldrerådskonferansen i Troms, avholdt 13. og 14. september 2016, vil kreve at alle kommunene i Troms innfører møte- og talerett for eldrerådene i kommunestyre og utvalg.»

Med vennlig hilsen

Line Samuelsen
Sekretær for fylkeseldrerådet i Troms

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Kommunestyret i Torsken	3/17	14.02.2017

Kommunedelplan for kulturminner

Rådmannens innstilling

Torsken kommunestyre vedtar at kommunedelplan for kulturminner, planutkastet sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn, jfr. plan- og bygningslovens § 11 - 14. 2. Høringsfristen settes til fredag 31. mars 2017.

Saksopplysninger

Vurdering

Planen er utarbeidd av Hans Peder Pedersen på oppdrag fra rådmannen. Det er riksantikvaren som har finansiert og satt i gang prosessen med at samtlige kommuner i løpet av de 3-4 neste årene skal ha utarbeidd lokale kulturminneplaner. Vår kommune var blant de første i Troms som satte i gang planarbeidet. Dette har vært et omfattende arbeid med registreringer, intervjuer, kildegransking, informasjonsmøter m.v. som har gått over et par år. I tillegg til selve plandokumenter foreligger det oversikt over 282 registreringer. Om ønskelig kan registreringsarbeidet utvides ved en senere anledning. Planens intensjon er at det skal vedtas et handlingsprogram som følges opp og rulleres årlig.

Torsken kommune

Fortid skaper framtid

Kommunedelplan for kulturminner i Torsken kommune 2017-2021

Flyfotos: Jens Kristian Nilsen
Historiske fotos (s/hv): Digitalarkivet, andre arkiv og internett
Øvrige fotos kulturminner: Hans Peder Pedersen
Registreringer og planansvarlig: Hans Peder Pedersen
Fotos kan bare brukes etter avtale med rettighetshaver

INNHold:

	Side
Forord/kort historikk	2
Hvorfor kulturminneplan?	5
Bakgrunnen for prosjektet	5
Definisjoner og begreper	6
Visjoner og mål	7
Handlingsprogram	8
Retningslinjer og bestemmelser	9
Generell oversikt	10
Satsingsområder,	
Prioriteringer og oppfølging	50
Registreringer	51
Kart	58
Kilder	58

Forord/kort historikk

Kommunedelplan for kulturminner i Torsken kommune 2017 - 2021

Ytre Senja, og ikke minst Torsken kommune, er særdeles rik på spor fra tidligere tiders bosetting og aktiviteter.

I karrige kår, på smale landstriper mellom fjell og hav, har mennesker bodd og livnært seg til alle tider. De begrensede arealene kommer godt fram på flyfotos som er lagt inn i planen. Gjennom befaringer, registreringer, et tallrikt materiale av løsgjenstander og utgravinger har man skaffet seg sikre bevis for at de eldste bosettingene er minst 6000 år gamle. Bare her i kommunen er det funnet

og delvis registrert rundt et par hundre tufter fra steinalderen. Mange av disse ligger i grupper, er delvis gravd ned i grunnen og er runde i formen. Små voller etter sammensunkne vegger er også vanlig å finne. På noen områder kan tuftene være opptil 12-14 m i diameter. De tydeligste og flotteste finner man på Skarlandet, på Banhågen i Veidmannen og på sørsida av Grunnfarnesfjorden.

Rundt år 0 fikk befolkninga her ute etter hvert kjennskap til jernproduksjon, noe som ble ei ny tidsregning, kalt jernalderen. Jernet kom nok først til områdene her nord gjennom byttehandel, muligens med landene i øst eller sørfra. Man trodde at kunsten med å ta ut myrmalm og smi jern var ukjent for nordlendingene i århundrer, inntil man flyttet historia om dette flere hundre år bakover i tid, ved at det på Flakstadmyrene ble funnet ei jernvinne med mye slag i kanten, datert til 200-300-tallet. Dette er nok ikke den eneste her på ytre Senja, ettersom det er grunn til å tro at det også har foregått jernvinning i Grunnfarnesbotn. Ved utgravinger der i ei tuft fra 400-tallet, ble det funnet mange jernfragmenter. Dette tyder på at en lokal smed har holdt til her. I terrenget rundt Grunnfarnesfjorden er det funnet mange hustufter og gravhauger, spesielt fra den delen av jernalderen som benevnes som Folkevandringstida (ca. 400-600 e. Kr.). Lengden på tuftene varierer fra over 40 m lengde (antakelig den største i Troms) og ned mot 12-15 m. Noen av gravhaugene framtrer som tydelige forhøyninger i terrenget, ofte med fotkrans av stein. I Grunnfarnesbotn finner man også ei grav med bautastein. Tre samla graver, ei meget omfangsrik med bautastein (1,32x0,49x0,20) i Sifjord, er alle ødelagt for 60-70 år siden og steinen brukt som brostein over en liten bekk. Det er også ei stor jernaldertuft i Kjerringvika, 37 m lang. Det fins mange nausttufter over hele kommunen. To godt synlige på Flakstadvåg kunne nok romme båter opptil 40-50 fot. Den siste store oppdagelsen fra jernalder/vikingetid ble gjort på gårdshaugen i Sifjord, hvor man ved utgraving fant godt bevarte golvbord og rester av takstolper og annet materiale etter hus fra ca år 1000.

Etter hvert glir historia over i Middelalderen, som regnes fra ca år 1050 til 1536 (Reformasjonens inntredelse i Norden). De mest framtrede minnesmerker fra Middelalderen finner man i de gamle fiskeværerne langs kysten, i form av gårdshauger. Det er i realiteten svære avfallsdynger, hvor hovedbruket kvittet seg med alt fra alle typer redskaper, middagsrester, husgeråd, møkker osv. I Torsken er gårdshauger registrert mange steder: Teistevika («Dungan» to hauger h.h.v. 55x30x3,5 m og 16x25x1 m), opptil 5 m.), Sandsvika (150x40x5 m), Kjerringvika (50x55x3,5 m), Grunnfarnes (95x60x2 m – noe utgravd museet), Kaldfarnes (65x45x2 m), Sifjord (35x40x5 m – noe utgravd av museet), Torsken (75x30x3m) og Leikvika (65x40x3,5 m). De fleste gårdshaugene er delvis ødelagte av senere bosetting og aktivitet, mens de i Teistevika og Kjerringvika er godt synlige og framtrer stort sett som intakte. Gryllefjord gårdshaug var størst i Troms med opprinnelig lengde 250 m, bredde 45 m og 5 m høyde. Den er det bare små rester igjen av.

Den delen som hittil er omtalt omfatter kulturminner fra oldtid fram mot slutten av middelalderen (til 1537). De regnes som automatisk freda og forvaltes etter lovverk fastsatt av Klima- og Miljødepartementet.

Kommunes kulturminneplan gjelder oversikt over kulturminner etter den tid, og som kommunen har ansvar for å forvalte på en bærekraftig måte. Prosjektleder har i alt registrert 282 kulturminner og fotografert og samlet foto av rundt 500 objekter. Arbeidet er for omfattende til at alt kan legges inn i selve kulturminneplanen, men materialet legges ved som digitalt vedlegg. Der finner en også tilleggsinformasjon som ikke framkommer i plandokumentet. De fleste enkeltobjekter er målt inn med GPS. Områder med vernestatus (Sandsvika, Holmenvær og Teistevika/Sildevika) og Ørja er undersøkt av andre og er derfor bare delvis omtalt i planen.

Innover Årbergsnakken mot Bjørga. I fortsettelsen Store og Lille Salberget. Leikvika t.v.

F.v. nærmest: Skarlandet, Lendepollen, Flesen og Blåstranda mot Leikeneset ytterst

Hvorfor kulturminneplan?

Utarbeidelse av kulturminneplan er et oppdrag fra Riksantikvaren, som også har finansiert planarbeidet. Troms fylkeskommunes kulturetats har vært kontaktledd og har fulgt opp arbeidet gjennom kurs og møtevirksomhet.

Bakgrunnen for dette initiativet er beskrevet slik:

«Kommunane er viktige som forvaltarar av kulturminne og kulturmiljø. For å vere best mogleg rusta til forvaltingsoppgåvene, er ein kulturminneplan eit godt verktøy.

Målet er at 90 % av alle kommunane i landet skal ha stadfesta planar med eit særskild fokus på kulturminne innan 2020.

Ein kulturminneplan gir oversikt og kunnskap

Ein kulturminneplan er kommunen si oversikt over viktige kulturminne og kulturmiljø i kommunen og inneheld ein plan for forvaltinga av desse.

Kommunane definerer sjølve kva kulturminne som er verneverdige og som skal inngå i deira kulturminneplan.

Gjennom arbeidet med å lage ein kulturminneplan får kommunen sett temaet på den politiske dagsorden og aktualisert kulturarven si rolle i samfunnsutviklinga. Ein kulturminneplan gir kommunen kunnskap om lokalhistoria og prioriterer kulturminna som ein vil ta vare på for framtida.

Bakgrunnen for registreringsprosjektet

Det er ei nasjonal målsetting å redusere tapet av verneverdige kulturminner [jf. Nasjonalt miljømål 2.1](#). For å nå dette målet, må ein ha oversikt over desse kulturminna i kommunen.

[St. meld. 35 \(2012-2013\) Framtid med fotfeste](#) legg vekt på styrking av den kommunale kompetansen på kulturminnefeltet, og på kor viktig det er at kommunane skaffar seg oversikt over verneverdige kulturminne i kommunen gjennom kulturminneplanar.

KIK-prosjektet er ein del av [Kunnskapsløftet for kulturminneforvaltinga](#) som er Riksantikvarens satsing for ei kunnskapsbasert, målretta og effektiv kulturminneforvalting».

I Torsken kommune ble arbeidet med registreringer i forbindelse med planen igangsatt sommeren 2014 og slutført høsten 2016.

Mye registreringsarbeid gjenstår, men de registreringer som er gjort, danner et godt grunnlag for å kunne prioritere kulturminner og kulturmiljø.

Det er viktig å plukke ut kulturminner som representerer relevant aktivitet i eldre tider og som er typiske for våre områder.

Definisjoner og begreper

Med kulturminne menes alle spor etter mennesker sine liv og virke i det fysiske miljøet. Begrepet omfatter også steder som det knyttes historiske hendinger, tro eller tradisjoner til. Automatisk fredete kulturminner er freda direkte etter lov, uten særskilt vedtak. Kulturminner som er automatisk freda er faste kulturminner fra før 1537, samiske faste kulturminner eldre enn 100 år, skipsfunn eldre enn 100 år, stående byggverk med erklært opphav fra perioden 1537-1649 og faste og løse kulturminner på Svalbard fra før 1946. Kulturminneplanen har som mål å skaffe oversikt over kulturminner som ikke faller innenfor denne kategorien.

Vedtaksfredete kulturminner er kulturminner som ikke er automatisk fredet, men fredet gjennom enkeltvedtak etter kulturminneloven. Vedtak fattes av Riksantikvaren.

Faste kulturminner er kulturminner som er jord- eller stedfestet. Arkeologiske funn inngår som deler av et fast kulturminne så lenge det ligger i jorda eller under vann. Løse kulturminner er kulturminner som kan flyttes. Kulturmiljøer er områder hvor kulturminner inngår i en større helhet eller sammenheng, som for eksempel områder og bygningsmiljøer i byer og tettsteder og jord-, skog- og sæterlandskap. Kulturlandskap er alt landskap som er påvirket av mennesker. I forhold til begrepet landskap fokuserer begrepet kulturlandskap mer på menneskets påvirkning. Immateriell kulturarv er praksis, framstillinger, uttrykk, kunnskap og ferdigheter. Disse er knyttet til det vi ikke kan ta på ved et kulturminne. Dette gjelder for eksempel tro, tradisjoner, sagn og hendinger. SEFRAK er en benevnelse som ble brukt om bygninger som var registrert i regi av SEFRAK (Sekretariatet for registrering av faste kulturminner) i årene 1975-1995. Registreringene omfatter i prinsippet alle bygninger som er bygd før 1900. Det eneste kriteriet for registreringen var alder på bygningen.

Fra venstre i hver sin fjord: Torsken, Gryllefjord, Ballesvika/Sildevika.

Visjoner og mål

Torsken kommune har ankerkorset i sitt kommunevåpen. Det er et eldgammelt kristent symbol, som har blitt brukt i religiøse sammenhenger, særlig langs kysten i mange land. Ankerkorset symboliserer på den ene siden kampen for tilværelsen (korset) og på den annen side ei trygg havn (ankeret). På denne måten sier våpenet noe om kommunens beliggenhet på ei værhard og utfordrende kyststrekning og om et folk som har funnet fotfeste og ei trygg havn klemt inne mellom fjell og hav.

I de siste åra har kommunevåpenet i forbindelse med informasjon og markedsføring, også blitt satt sammen med teksten « Torsken kommune – ytterst på eventyrøya Senja ».

Vår visjon er i kommunevåpenets ånd å få fram hvilke utfordringer folket her ute til alle tider har stått overfor, ved synliggjøring av vår rike kulturarv, og med ei målsetting om å bevare for etterslekten noe av dette.

Vår kulturarv er en ressurs også for framtida, både for å kunne vite noe om vår historiske bakgrunn, om våre røtter og for å kunne utnytte dette gjennom ulike tiltak innen for eksempel reiseliv.

En del av Sifjorden med fjordarmen Veidmannsfjorden. Nærmest bygda Veidmannsbotn, deretter Medby og ytterst Kaldfarnes. I bakgrunnen øyværene Ørja og Holmenvær. Andøya ytterst i horisonten.

Handlingsprogram

- Kommunedelplan for kulturminner behandles i politiske fora
- Et utvalg kulturminner/kulturmiljø vedtas for oppfølging
- Oppmåling av valgte kulturminner/kulturmiljø
- Legge valgte kulturminner inn i databaser (Askeladden)
- Sikring/bevaring og skjøtsel av kulturminner
- Tilgjengeliggjøring, formidling og eventuell skjerming av sensitive kulturminner
- Synliggjøring og markedsføring av kulturminner i ulike sammenhenger (eks. barnehager, skoler, reiseliv, andre...)
- Vedlikeholdsplan for kulturminner
- Sette planen i sammenheng med øvrig planstatus i kommunen
- Kommunal rullering av kulturminneplanen
- Eventuelt videre kartlegging og registrering

Grunnfarnesfjorden med Ørja t.v. og Holmenvær i bakgrunnen. Mot horisonten; Andøya. Rundt hele fjorden fins svært mange tufter og graver fra yngre steinalder og jernalder. Middelaldergårdshaugen ligger ytterst til høyre i fjorden.

Retningslinjer og bestemmelser

I forhold til kulturminner og kulturmiljø, bør man benytte muligheten til å fastsette bestemmelser og retningslinjer, slik at plan- og bygningsloven dermed kan medvirke til at kulturminnelovens intensjon og formål blir ivaretatt i en helhetlige miljø- og ressursforvaltning i kommunen. Da en kommunedelplan er å betrakte som en del av kommuneplanen, vil hjemmelen for bestemmelser og retningslinjer først og fremst være å finne i pbl § 11-8: § 11-8. Hensynssoner. Kommuneplanens arealdel skal i nødvendig utstrekning vise hensyn og restriksjoner som har betydning for bruken av areal.

Når det gjelder kulturminner er det særlig to temaer som er aktuelle:

- 1) *Hensynssoner.* I medhold av pbl § 11-8 bokstav c) skal det settes av soner i arealplankartet hvor det tas hensyn til bestemte landskap og kulturmiljø, med angivelse av interesse.
- 2) *Båndlegging.* I medhold av pbl § 11-8 bokstav d) kan det avsettes sone for båndlegging i påvente av vedtak etter plan- og bygningsloven eller andre lover, eller som er båndlagt etter slikt rettsgrunnlag, med angivelse av formålet. Båndlegging i påvente av vedtak etter plan- og bygningsloven eller andre lover er tidsbegrenset til fire år, men kan etter søknad til departementet forlenges med fire år.

Sifjord

Det er ikke tatt stilling til utstrekning av vernesoner. Her må det foretas en vurdering av hvert enkelt område eller objekt.

Følgende kulturminneområder kan være interessante i fredningsammenheng (for utfyllende informasjon; se litteraturlista og vedlegg med registreringsfakta):

Generell oversikt

- Holmenvær

Holmenvær er landskapsvernområde og derfor underlagt spesielle bestemmelser. Holmenvær har ei lang historie som et av de største og viktigste fiskeværerne i landsdelen. Været hadde si storhetstid fra 1890-tallet og fram mot 1920. Den siste væreieren la ned aktiviteten og reiste derfra i 1941, og etter det har ingen bodd der ute. Bygningene ble nyttiggjort andre steder, men sporene etter aktiviteten er omfattende. Det fins mye litteratur og annen informasjon om bosettinga og aktiviteten der ute. Se ellers fylkeskommunens omfattende registreringer.

Holmenvær var også sentrum for russehandelen på vestsida av Senja. Det var et populært og til tider nødvendig innslag for byttehandel og senere handel med rubler i trange tider langs kysten. Denne foregikk i tida ca 1740 til va 1917 (ved den russiske revolusjonen ble slik handel forbudt). Navn fra den tida har man flere steder langs kysten hvor denne type handel var tillatt av kongen. Nærmeste sted.

Noen fotos fra Holmenvær ca. 1890-1900:

Til venstre: Hovedbrønnen med pumpe

Under: Handelsskuter fra Russland (lodjer), her på havna i Tromsø i samme tidsrom, og neste side bilder fra Holmenvær mot slutten av 1890-tallet

Fylkeskulturetatens oppsummering av strukturer funnet under registreringsarbeidet på Holmenvær

- Svellingan

En gruppe holmer rett ut av Årbergsodden. Var fra gammelt av en viktig stasjon for seifisket, men også torskefisket hadde betydning for været. I 1885 ble det ført opp en rekke rorbuer og mottaksstasjon med salteri her ute. Fra før lå her et stort antall såkalte «seigammer» som tilreisende fiskere brukte. Så tidlig som utover 1700-tallet kunne det sommerstid være samla 20-30 seinotlag på Svellingan. Hvert av disse besto av rundt åtte mann. Fortsatt en del spor etter aktiviteten der ute.

Aktivitet på Svellingan, antakelig på slutten av 1800-tallet.

Brygger ved Hamnesvellingan

Oversikt nordover fra Storsvellingan

- Langværan

Langværan er en gruppe holmer like sør for Ørja. Også her var det stor aktivitet i storfiskeårene fram mot 1910. Her var fiskemottak og havnevesenet bygde moloer for å få ei roligere havn. Alle bygninger ble fraktet bort da aktiviteten tok slutt, en del av molosystemet er nå delvis ødelagt av vær og vind, og den eneste innseilinga som kan brukes i dag, er smal og grunn. Det er få spor igjen etter aktiviteten på Langværan. Mest synlig er molorester og et delvis forfalt kaifundament/steinkai.

Forrige side: Langværan på 1890-tallet: Havna og vestre molo. Nedenfor: Langværan i da, h avna og brønnhull

- Samiske kulturminner, Gjeska

Stedet har fra gammelt av hatt samisk bosetting. I manntallet for 1701 går det fram at det bodde flere samefamilier i kommunen, og alle holdt til i Gjeska. I 1718 nevnes blant annet Arnt Finn, Sivert Finn og Tomas finn og i 1927 nevnes i et tingvitne at det bor 3 finnefamilier i kommunen, antakelig i Gjeska. Innerst i Gjeska og oppover i høyden fins en rekke spor etter samisk aktivitet. Nede på Gjeskejorda ligger flere godt synlige tufter etter gammer og naust, samt en oval steinsetting av ukjent opprinnelse. Muligens er dette en form for innhegning, eller som noen har tatt til orde for: Et offersted. Etter at reindriften tok til og svensksamene dreiv reinen utover Senja, var det vanlig å slå leir oppe i Gjeskeheia, mens de dreiv byttehandel med folket nede i Vikan. De kunne også bo i torvgammer nede på gården eller de hadde losji hos husbonden mens de dreiv fiske for han. Gjeska ble avfolka i 1808.

Gammetuft nede på Gjeskejorda

- Andre samiske kulturminner

I foten av Rundhaugen og på en tidligere samlingsplass for rein oppe i Gjeskedalen, langs stien mot Sørkaperdalen, ligger steinformasjoner som man antar kan være offersteder. Det samme kan man finne på et platå oppe i Lille Rishågtuva ovafor Sifjord. På det første platået ved Tverrelva, under en berghammar, hadde samene Jon Jonsen ofte tilholdssted under vandringene mot yttersida. Her hadde han symaskin og dreiv med lærarbeid. To navn, ett fra Høgda i Sifjord og ett fra Innerdalen i Veidmannsbotn, tyder på samisk opprinnelse. Bjørnegraver hørte til i samisk førkristen kultur. Bjørnen (guovza) hadde en særstilling i samisk tro. Samene hadde et ritualer rundt bjørnejakten, hvor det går fram at etter at bjørnen var spist skulle bjørnebeina samles og gravlegges, akkurat som mennesker.

Slike graver er funnet i ur og hulrom i berg, og det var også vanlig å legge ved gravgaver, slik som også mennesker fikk. Bjørnegraver som er funnet viser at de hører til tidsrommet 200 e.Kr. og fram mot slutten av middelalderen.

Steinhellaren ved tverrberget som ofte benevnes som «nerste pallen». Her holdt samer Jon Jonsen (kalt Finne-Jon) ofte til på sine vandringer ut mot yttersida. Han hadde råvedsstenger satt opp mot berget, kledd med skinn. Tilsvarende krypinn hadde han også i Nordkaperdalen og på Steinjorda

Fra Lavika: Benevnt som oppkastet jernaldergrav. Andre mener det er en type samisk offerplass

- **Offersteinen på Finnes**

Rundt 1990 ble det ved en tilfeldighet oppdaget en samisk offerstein på et platå lengst ute på Finnes. Det var under navneinnsamling hvor man blant annet snakket om navn på steiner i området, at navnet offersteinen ble nevnt. Navnet var kjent fra gammelt av, men ingen visste hvorfor steinen hadde det navnet. Ved nærmere befarig viste det seg at dette var en samisk offerstein med steinkrans rundt på framsida. Det er den eneste samiske offersteinen som hittil er funnet på Senja. Navnet på bygda, Finnes, er nok ikke tilfeldig, og steinen kan nok settes i forbindelse med at her har vært samisk bosetning på et sted like i nærheten av steinen, og som i dag kalles Toften. Offentlige dokumenter viser at det bodde samer på Finnes senest på 1500-tallet.

Offersteinen på Finnes, ca 30 m.o.h. 1,5 m høy. Tydelig buet steinkrans rundt, ca 2,5 m fra steinen

- **Kulturminner Grunnfarnesbotn-Stryøyra**

Området rundt Grunnfarnesfjorden er unikt når det gjelder fornminner fra ulike tidsperioder. Se informasjon under innledninga. Ett større sammenhengende område peker seg ut fordi det ikke vil komme i konflikt med dagens etableringsbehov når det gjelder næringsaktivitet og boligbygging. Derimot vil området ha store kvaliteter som grunnlag for rekreasjon, reiseliv og opplevelser. Det er allerede etablert turløyper utover langs fjorden mot Hamneset og Stryøyra. Den langstrakte strandlinja byr på spennende oppdagelser og opplevelser for både gammel og ung. På steinryggen ovafor stranda ligger et stort antall urørte steinaldertufter på rekke og rad. Ned mot strandkanten finner man tydelige spor etter gamle båthus. Kanskje de stammer fra storhetstida til nessekongen Gabriel Moursund, som hadde jekt og annen aktivitet i bukta på denne sida av fjorden. Bak lykta er det ei stor gresslette, hvor Grunnfarnes IF hadde opparbeidd fotballbane på 1950-tallet. Og så har vi selve botnen av fjorden, hvor monumentale tufter og gravhauger fra jernalderen er godt synlige i terrenget. På et høyere pålatå samme sted ligger steinaldertufter på rekke og rad.

Grunnfarnes: Sørsida av fjorden med tufter og spor etter aktivitet fra flere tidsaldrer. Steinalder er dominerende her. Langs fjellfoten på nordsida, ovafor bebyggelsen, ligger jernalderens hustufter og gravrøyser på rekke og rad

- **Kulturmiljø Årberg**

Stedet Årberg har ei uklar forhistorie. Det fins ingen sikre kilder for når gården opprinnelig ble tatt i bruk på grunn av manglende funn etter aktivitet på stedet før 1400-1500-tallet. Men det er ikke urimelig å anta at området her har vært bebodd like lenge som andre steder på ytre Senja. Det vil si at man kanskje kan se helt tilbake til yngre steinalder. En indikasjon får man ettersom det under nyrydding på Justebakken utfor Finnelva ble funnet et steinsøkke 33 m over havet. Det kan stamme fra eldre steinalder, noe som tilsier at det er 7-8000 år gammelt.

Fra gammelt av, før Flakstad ble skilt ut, lå hele området fra Selfjordbotn til Årbergsneset under gården, i tillegg til Svellingan. På grunn av dårlige landingsforhold i Leikvika, ble Årberg etter hvert lokalitet for fiskebruk, post, butikk og dampskipsanløp. Leikvika, med sine til dels store jorder, lå gunstig an for kombinasjonsbruk og hadde mange flere innbyggere enn Årberg. Her lå også skolen og telefonsentralen. Likevel ble Årberg en form for senter for disse to bygdene. Leikvikfolket måtte ofte rundt odden i båt eller gå over Årbergsnakken for de fleste nødvendige ærend.

Deler av det gamle fiskebruket og butikklokalet står fortsatt og brukes til fritidshus. Den gamle såkalte Tinastua er eneste gjenværende hus. Det er i svært dårlig forfatning. Et gammelt stabbur, som sies å være fra 1700-tallet er nå falt sammen og bare noe av veggene står igjen. Andre bygninger er flyttet og bygd opp igjen andre steder. Mange murer fra bebyggelsen her er fortsatt godt synlige. Den siste som bodde på Årberg, helt alene, var ho Tina Rasmussen, som døde på Harstad sykehus i 1961. Nabobygda Leikvika ble folketom 5. oktober 1966.

Verneverdige bygninger, eksempler

Mange av de tidligere SEFRAK-registrerte bygningene i kommunen er revet eller har fått fasadeendringer. I dette utvalget ligger bygninger som man antar har en viss kulturhistorisk verdi og som for noen få kanskje bør vurderes som museumsobjekt. Noen av disse er dessverre i dårlig forfatning. Kirker og kapeller behandles i eget avsnitt. Noen få bolighus er tatt med. Et stort utvalg av disse og andre bygninger ligger i registreringsoversikten som legges ved planen. Her fins også beskrivelsen av objektene. Noen eksempler:

Alverbrygga i Gryllefjord

Tidl. Materiallager Gryllefjord

Alverhuset Gryllefjord

Tidl. mellager, ds ekspedisjon, butikk m.v. Gryllefjord

Rogdebrygga. Tidl. fiskebruk, butikk m.v. Gryllefjord

Leirvågbygga. Tidl. Rekefabrikk, fiskebruk, handel Gryllefjord

Tidl. Karl Pedersen fiskebruk m.v. Gryllefjord

Tidl. Trandamperi, kolleleveranser m.v. Gryllefjord

Ballesvika. Hus flyttet fra Teistevika. Oppført her rundt 1900. Hus til venstre oppr. stabbur og skomakerverksted

Ballesvika Hus fra nikkelverket. Tidligere skole. Ballesvika. Renoverte naust fra beg. 1900

Barbogen. Svært gammelt hus. Tidl. torvtak *Barbogen eldre hus oppr. Teistevika*

Barbogen. Eldre hus *Barbogen. To førkrigshus*

Barbogen: Naustmiljø

Torsken: Legebolig fra 1898

Torsken: Eidebrygga fra 1946

Torsken: Olalbrygga fra 1932

Torsken: Prestestua fra 1898

Torsken: Petterbutikken, opprinnelig: Olai Andreassen Torsken: Naust, stø og ankerfeste

Grunnfarnes skole bygd 1956

Grunnfarnes gamle skole, nå fritidshus fra 1892

Kaldfarnes: Tingstue fra 1800, senere verksted

Kaldfarnes, tidl. butikk og brygge, opprinnelig fra Holmenvær

Elvejorda: Naustmiljø

Medby: Ds ekspedisjon med kai og brygge(1948)

Veidmannsbotn: Eldre naustmiljø

Sifjordeidet: Den gamle fellesstøa

Sifjord: Barkekar for nøter Jensinganotlaget

Sifjord: Naust og ytterst brygga Arnesennotlaget

Sifjord: Brygga til Almar Jensen

Sifjord: Brygga til Odin Jensen

Årberg: Bygningsmiljø Tinastua m.m.

Årberg: Brygga. Tidl. fiskebruk, ds. eksp., butikk m.m.

- Bygningsmiljø

Det er flere interessante og spesielle bygningsmiljø som man bør ta hensyn til i plansammenheng. Spesielt interessant er den tette fiskeværbebyggelsen i Gryllefjord og bebyggelsen i Barbogen, Ballesvika, Kaldfarnes, Årberg og Leikvika.

Barbogen

Barbogen: Sandsvikskaret og i bakgrunnen Sandsvika

Gryllefjord, hovedgata

Gryllefjord ytre bebyggelse

Ballesvika

Ballesvika: Eldre bygningsmiljø med sjøhus (veienden)

- Sandsvika

Sandsvika er ei stor sandbukt, beliggende mot nordvest ytterst på Måneshalvøya, uten noen som helst skjerming mot storhavet. Sanddynene strekker seg langt oppover landområdet, og flygesanden har til tider vært så plagsom at hele bosetningen, hele 10 våningshus, måtte flyttes lengre sørover i bukta rundt år 1900. I kildematerialet finner man informasjon om folkelivet der ute og den evige kampen mot elementene. Det er også knyttet flere interessante sagn til stedet, bl.a. om et spansk skip som skal ha havareert der «en gang i tiden», noe det ennå skal finnes spor etter på ytre Senja. Her kan nevnes tradisjonen med siesta som var vanlig helt opp mot 1960-70-tallet, eksotiske planter oppetter rabbene og latinsk utseende mennesker, som det sies skal være etterkommere etter spanjolene. Også andre

forlis der ute er beskrevet. Der den gamle bebyggelsen lå er det kan man ennå se konturene av en middelaldergårdshaug og sør i bukta fins en rekke murer etter hus og andre bygninger. Sandsvika ble fraflyttet i 1934. Stedet har status som naturreservat.

Sagnomsuste Sandsvika i dag.

- **Teistevika, Dungan og tufteområde**

Teistevika ligger nordvendt, utsatt til mot vær og vind og med dårlige landingsforhold. Tre støer opp gjennom steinstranda var tidligere i bruk. Ennå kan de til nød brukes når værforholdene er brukbare. Stedet hadde forholdsvis stor bosetning rundt år 1900, men ettersom båtene ble større og motoren gjorde sitt inntok var det ikke boende på et slikt sted. De gamle fortalte at den gamle bosettinga lå inne ved Dungan, en stor og urørt gårdshaug fra middelalder. Her skulle det etter tradisjonen bo så mye som 8-10 familier på 1400-1500-tallet. Etter et formidabelt uvær ble det sittende igjen sju enker der, som etter hvert flytta bort. Gården lå nå øde i 70-80 år, før ny bosetning oppsto lenger nordøst i bukta. Flere sagn fra stedet forteller om forlis, gjengangere og russegraver (de såkalte «gravsteinan», hvor det ble funnet mannebein. Teistevika har en rekke kvaliteter som kulturminneområde. De siste flytta fra Teistevika i 1927. Stedet har status som landskapsvernområde.

Teistevika: Gårdshaugen «Dungan»

Teistevika i dag med to små hytter og ei sjøbu.

- **Kjerringvika**

Kjerringvika har eldgammel bosetning, men har også i lange perioder ligget øde. Landingsforholdene er problematiske på grunn av storsteinet strand og et par støer som storhavet til tider fylte igjen av store steiner. Midt i bukta ligger den store og urørte gårdshaugen fra 13-1400-tallet da folketallet var på det høyeste på grunn av godt fiske på Torskefjorden og i råsa. Ellers finner man en minst 11 sammenhengende tufter fra yngre steinalder på et platå mot nordvest og ei tuft av en stor jernaldergård (33x8 m) er godt synlig øverst på jorda. Også andre tufter er synlige, herunder også ei 14 m lang nausttuft. Kjerringvika ble avfolket i 1803. Senere brukte bl.a. Holmenfolket Kjerringvika til slåttemark og vedhogst.

Kjerringsvika

- **Sommerfjøstuffer Kaldfarnes, Sommarlandet og Stølen**

I «gamle dager» hvor bjørn og ulv var vanlig på ytre Senja, brukte folk å lage innhegninger (såkalte grinder) nede ved bebyggelsen, hvor husdyra oppholdt seg i perioder om sommeren til vern mot rovdyra. Derav lever fortsatt navn som Grindevika, Grinta, Grindhågen osv. Noen steder ble det også bygd «vaktbuer» ved grinda, hvor særlig ungdommen hadde som oppgave å sitte vakt. Melkinga foregikk da ute i det fri. Grindegangen, som de kalte det, kom bort da rovdyra ble utrydda, og i stedet ble melkinga foretatt på bestemte steder ute i terrenget. Senere ble det vanlig med sommerfjøser, i nær tilknytning til utmarka og ofte et stykke unna heimjorda. Her ble kyrne lært opp til å møte opp to ganger i døgnet for melking og så fikk de sove inne i båser om natta. Denne praksisen varte opp mot slutten av 1900-tallet. Fortsatt står noen gamle og skakke sommerfjøser igjen. For at kyrne ikke skulle komme inn på innmarka og skade jordene ble det satt opp utmarksgjerder, eller også ble de ført med båter over fjorden til sommerfjøser på andre sida. Dermed ble de der i utmarksområdet til høsten kom. Ulempen var at kvinnfolka, både unge og gamle, måtte ro over fjorden i all slags vær, både morgen og kveld, for å melke. Sommarlandet rett overfor Torsken og Stølen rett overfor Sifjord er slike eksempler. Tufter etter de gamle sommerfjøsene finner vi oftest ved overgangen til utmarka, mens

man for eksempel på Kaldfarnes la sommerfjøsene et godt stykke utfor gården.

En av mange sommerfjøstuffer utfor Kaldfarnes

En av sommerfjøstufte på Stølen over fjorden i Sifjord

Blåstranda

Rishågen danner grensen mellom Indre og Ytre Blåstranda. Hele sjøområdet framfor Blåstranda er storsteinet og langgrunn, og selv i godt vær kan det være problematisk å komme seg på land her på grunn av sjødrag fra nord og vest. Det tryggeste stedet å lande er ved et berg som ligger på vestsida av ei lita keila i innerkant av Rishågen. Denne keila har fra gammelt av blitt kalt Finnkeila. Området ligger under gården Leikvik, men skal i «gammel tid» ha tilhørt Holmenvær. På stranda utfor Rishågen er det flere små tufter etter tidligere aktivitet. Det fortelles blant annet at det skal ha bodd samer her. Mest iøynefallende er imidlertid en stor og tydelig grunnmur av stein, oppdelt i flere rom. Hele komplekset er på over 100 m². Stedet kalles Skrivargården, men ingen kan i dag fortelle hva dette skal ha vært. Det fins heller ingen ting i kildematerialer som beskriver et slikt byggverk her på den værharde stranda. Tradisjonen forteller at rikmannen Mikkel Skrivar (tidlig 1600-tall) fra Innerholmen i Holmenvær hadde seter på Blåstranda. Dette synes å være adskillig større enn et seterhus, og minner mest om grunnmuren til et bolighus. På området ovafor rullesteinfjæra ligger et stort jorde, som ble kalt Prestjorda. Det er nå helt overgrodd. Se ellers artikkel om Blåstranda av Hans Peder Pedersen i Årbok for Senja 2000.

- **Støanlegg Sifjordeidet, Barbogen, Kongsnes, Grunnfarnes, Korsvika, Årberg og Ørja**

Det fins hundrevis av båtstøer over hele kommunen. Noen få er fortsatt delvis i bruk, mens de fleste andre er minner fra en svunnen tid. Her er foretatt et utvalg av steder for å vise hvor viktige de var for trygg landing med de små nordlandsbåtene som var vanlige blant fiskerne fram mot 1920-/30-tallet. Flere av støene der aktiviteten var størst og landingen vanskeligst, ble bygd av staten. I tillegg til støene i øyværene, ble disse bygd av havnevesenet i tidsrommet 1890-1910: Korsvika i Leikvika, heimstøa i Ørja, Grunnfarnes ytre og to i Barbogen. Korsvikstøa ble bygd ute på nordvestsida av bukta fordi landingsforholdene var problematiske på grunn av den storsteinete stranda inne i Leikvika. I tillegg ble det bygd støer i forbindelse med havnearbeid ute i øyværene. Under Sifjordeidet på Sifjordsida hadde folket fra Veidmannsbotn støer og sjøhus for fiske på Sifjorden. Der var også anlagt ei fellesstø til bruk for folket som skulle ferdes mellom bygdene Sifjord, Finnes, Vikan og Medbyområdet. Fra støa ble det bygd vei over eidet mot Botn og Medby (se gamle veier: «Kjærlighetsstien»). Langs nordlandet på Grunnfarnes var det værhardt og langgrunt og vanskelig å komme til. Derfor ble det bygd ei statsstø her. Det samme gjaldt for de to støene i Barbogen. Før dette brukte ofte bygdefolket å legge til innafor gården, i området Lenningan. På Kongsnes har det vært stor aktivitet i eldre tider og godt synlige private støer ligger innover i rekke og rad i le av selve neset.

Anlegg av stø i Barbogen – slutten av 1800-tallet

Kongsnes: Støer opp på begge sider av Kongssteinen

Årberg: Støa

Kaldfarnes: Støa øst for brygga

Grunnfarnes ytre: Statsstøa fra 1902

- **Fyrlykter, seilingsmerker, ankerfester, strukturer**

I kyst- og fiskerikommunen Torsken er det så store mengder av sjørelaterede anordninger at det vil være umulig å skaffe seg oversikt over alt, fra små fortøyningsbolter i fjell og til store seilingsmerker langs Senjaleia, i utværene og inne i fjordene. Det vil derfor være nødvendig å begrense oversikten over mangfoldet til et bestemt område. Holmenvær har status som landskapsvernområde og er derfor underlagt spesielle fredningsbestemmelser. For noen år siden ga Fylkesmannen i Troms i oppdrag til kulturetaten i fylket å foreta registreringer av ulike kulturminner og kulturmiljø på Holmenvær. Det ble gjort et svært grundig arbeid. Kartet under Holmenvær på side 11 viser en oversikt over hvilke strukturer som ble registrert.

Grunnfarnes: Fyrlykta på Hamneset og ett av flere landfester i Hamnesbukta, hvor også flere nausttufter er synlige

- **Krevende fagarbeid av lokale arbeidere på veier/natursteinmurer**

Flere av veiene som i dag er i bruk og har stor trafikk, er anlagt i ei tid der bruk av maskiner var et ukjent begrep. Med handkraft og stor entusiasme bygde man veier mellom bygdene og anla veien på steinmurer som fortsatt holder i dag med stor daglig trafikk med tunge kjøretøy. Den nedlagte veien gjennom Sifjordura er anlagt på flere slike steinmurer som ble bygd av lokale arbeidere. Den mest imponerende er storsvingen på Gryllefjordsida opp mot Torskenskaret. For rundt 70 år siden startet man veibygginga mellom Gryllefjord og Torsken. Særlig «storsvingen» var krevende, for her måtte man bygge en gedigen steinmur for å legge veien oppå. Det var mye arbeid med å finne rett stein og få lagt den på plass. Også dynamitt ble brukt. De som bygde denne var alle fra sørbygda i Torsken. Særlig imponerende var det at veien opp mot svingen ikke var bygd, slik at de måtte gå opp lia og ha med utstyret fra Gryllefjordsida. All trafikken og ikke minst mye tungtransport gjennom mange år utpå svingen har ikke påvirket dette fantastiske byggverket. Også i ved veibygging i Sifjordura var det tungt og krevende, ettersom man til tider måtte henge i tau for å kunne bygge opp steinmurene.

Murverket sett fra brufoten i Gryllefjord

- Gravplasser

Mange har stilt seg spørsmålet om hvor folk i tidligere tider hadde sine gravplasser. Ut fra befaringer og gamle tradisjoner om gravsteder, har man funnet noe av dette. Den eldste gravplassen man kjenner til, er steinaldergrava på sørsida av Grunnfarnesfjorden. Og det fins nok ellers et stort antall som ikke er funnet fra disse tidligste bosetningene. Når det gjelder jernalder, og spesielt forlkevandringstida (ca. 400-600 e. Kr.), er det funnet mange langs hele kysten. Vi har Lavika, Kaldfarnes og Grunnfarnes som de mest framtrepende og synlige i dag. Utover i Middelalderen skal det i følge tradisjonen ha vært kirkegård inne på Haugen i Torsken, muligens der den gamle middelalderkirka i Gryllefjord lå og i et område ovafor Høyryggen i Gryllefjord. Stedet benevnes ennå som «Kjergården». Den ble nedlagt før 1770. Her ble det på 1930-tallet funnet skjelettrestre og rester etter kister. Ellers var kirkegården ved og ovafor kirka i Torsken lenge i bruk, antakelig helt fram til andre halvdel av 1800-tallet. Da ble det bygd ny kirkegård på Kongsnes, muligens på kirkens eiendom, og noen år senere ble det bygd kirkegård for hele kommunen på Grunnfarnes. Ny kirkegård for nordbygda ble anlagt på midten av 1950-tallet i Ballesvika. Ved ombyggingen av Torskenkirka i 1784 ble det laget en likkjeller under kirka. Dette gravstedet ble brukt til etter år 1900. Det var imidlertid bare bygdas beste menn og kvinner som fikk plass der inne. I 1883 skrev presten Lutke til kommunestyret og klaget på vond lukt i kirken. Han ba om at likene under kirka måtte bli fjernet. De døde ble senere tatt ut og lagt i en fellesgrav på kirkegården. Det ble fortalt at noen av kistene var hele og hadde navneplater. Ingen noterte navnene da kistene ble flyttet. En vet imidlertid at Gabriel Moursund og hustru var blant de som ble flyttet. Likeså ble presten Sveve, prestenka Maren Wang Ursin, prestefrua Anna Nodtler Suhrlund, og prestesønnen Lars Kofoed Ursin flyttet ut av kirkekjelleren. Noen få jernkors med navn på «storfolk» er flyttet fra sitt opprinnelige sted og satt opp like inntil kirka. Det er også senere funnet gravplasser under, eller like utenfor, steingjerdet rundt kirkegården. De gamle fortalte at to brødre som tok selvmord ble gravlagt der, fordi de ikke kunne komme i kristen jord. Det er ikke funnet samiske gravsteder, men det skal ha vært ei grav (muligens samisk) like ovafor brua som går over Gjeskeelva. Den var synlig helt inntil for 50-60 år siden, fortelles det. Ellers er nok mange gravplasser fra gammelt av blitt borte av forskjellige grunner i tidens løp.

Steinaldergrav på sørsida av Grunnfarnesfjorden

Grunnfarnes: To graver fra jernalderen, den øverste antakelig fra rundt 400 e.Kr. (Folkevandringstid). Grava med bautastein er gravd ut. Her fant man spor etter ei branngrav. Den nederste er noe utgravd på toppen, men ikke arkeologisk undersøkt.

En av flere titalls jernaldergraver ovafor bebyggelsen på Grunnfarnes. Denne er spesielt omfangsrik.

Mulig område hvor middelalderkirkegården i Gryllefjord lå. Området benevnes også i dag som «Kjergården» og det er under grøftegraving kommet fram kisterester og menneskebein

Bilde fra det gamle kirkegårdsområdet ovafor Torskenkirka. Gravmerker plassert tilfeldig utafor kirka.

Den gamle kirkegården på Kongsnes er i sterkt forfall. Bare noen få gravmerker er synlige. Svært mange kors og steinmerker ligger i jordbunnen

Kirkegårder i bruk: T.v. Flakstadvåg, t.h.Grunnfarnes

Ballesvika kirkegård, hvor fylkeskulturetaten har satt stopper for utvidelse på grunn av mange spor etter jernaldergårder og andre strukturer

- Kirker og kapeller

a) GRYLLEFJORD

Allerede i middelalderen skal det ha ligget en kirke i Gryllefjord. Eneste spor etter denne er navnet Kirkebakken ute i fiskeværet, ca 260 m VNV fra dagens kapell. Kirka er nevnt i skriftlige kilder fra 1589. Den skal ha blitt ført opp av allmuen. Utover 1600 og 1700-tallet ble kirken beskrevet som en liten langkirke i tømmer og med tårn, men mye forfalt. Den skal ha blitt revet i 1786 og noe av tømmeret forært presten, slik at han kunne bygge seg en prestegård. Dagens kapell i Gryllefjord var opprinnelig bygd som fiskarheimen Betania tidlig på 1900-tallet. Bygningen ble ombygd i 1938 og utvidet med kor og sakresti samme år.

b) TORSKEN

Torsken har fra gammelt av vært regnet som hovedkirka i Torsken prestegjeld. Stedet har lange tradisjoner som kirkested og er første gangen nevnt i kildemateriale fra 1589. Det har antakelig stått kirke i Torsken lenge før dette, bl.a. sett ut fra alle klenodier som tilhører kirka og som for en del kan skrive seg tilbake til 1400-tallet. Middelalderkirken som er beskrevet skal ha stått 50 m lenger mot vest i forhold til dagens kirke, hvor det er i området er spor etter en større gårdshaug fra samme periode. Etter senere beskrivelser fra synfaring i 1770 skal den da ha vært i svært dårlig forfatning. Den ble beskrevet som en liten torvtekt tømmerbygning med korsformet grunnplan, takrytter og våpenhus, men uten sakristi. Kirka ble revet tidlig på 1780-tallet, og en del av materialene nyttet i den nye kirka som ble ført opp og tatt i bruk i 1784. Det er en tømmerbygning med korsformet grunnplan, takrytter over korsskjæringen, våpenhus i vest og et lite kor/sakristi i øst. Fra gammelt av lå Torsken som anneks under Trondenes kirke og ble betjent av en res.kap. i Gryllefjord. I 1665 bodde presten i Torsken og hadde Gryllefjord som "sit korshuus". I 1731 ble Torsken eget kall, og den residerende kapellan/visepastor under Trondenes skulle i tillegg betjene Gryllefjord kirke. I 1810 ble Torsken slått sammen med Berg prestegjeld.

Kirka i Torsken i dag. Den er noe skadet av stor tungtrafikk på veien og generell slitasje

c) ØRJA

På det høyeste punktet av et skar ligger ei tuft som i all tid har vært benevnt som kirketuft. Det skal etter tradisjonen være spor etter ei kirke som fiskerne samlet inn penger til, kanskje allerede så tidlig som på 1300-1400-tallet, da rikt fiske i området gjorde øya til et viktig utgangspunkt for fiskeriene. Mange spor etter fiskergammer rundt øya bekrefter det, og det samme bekreftes av skriftlige kilder som viser at Ørja på den tida var det mest verdsette stedet i hele Torsken. Andre ting som tyder på at dette er ei kirketuft, er kirkenavn i tilknytning til tufta, som Kjerkevollen, Kjerkemyra og Kjerkekeila. Navneforskere påpeker at slike navn har lang tradisjon og er ikke oppstått ved en tilfeldighet. Det er senere funnet løsgjenstander fra stein- og jernalder i tufta, noe som kan tyde på at stedet har hatt ulik bruk en gang i fortida, eller at man har samlet

funngjenstander i kirka. Beliggenheten på et høyt og værutsatt sted tyder på at dette ikke har vært noe bolighus, men at bygget skulle være synlig ned mot området der hovedaktiviteten foregikk. Tufta er målt innvendig til 16x4,5 m, det er stein i muren og døråpning som vender mot hovedkeila. På vestgavlen kan man se antydning til et utbygg.

Ørja: Litt av Kjerketufta t.h.. Området framfor kirketufta med Kjerkevollen og Kjerkekeila ute t.h.

d) GRUNNFARNES

Kapellet på Grunnfarnes ble bygd på dugnad og sto ferdig i 1948. Materialene ble hentet i Namsos, og med stor innsats fra bygdefolket klarte man på kort tid å få opp det som den gangen ble kalt for bedehuset. I 1970 ble det foretatt ytterligere forbedringer på huset, og man fikk bygd klokketårn og kjøpt inn klokke. Den ble så viet til kapellkirke.

Grunnfarnes kapell

e) **HOLMENVÆR**

Bedehuset på Holmenvær ble ført opp på 1880-tallet. Holmenvær hadde sterk vekst fra da av og utover og ble etter hvert regnet som det største og viktigste av Senjaværene og kanskje også i Troms. Huset tjente også som fiskarheim og var i bruk til 1933.

Holmenvær rundt år 1900. Fra v.: Bedehuset, fjøset til hovedbruket, ei fiskarbu og sykestua

f) **MEDBY**

Bedehuset på Medby sto opprinnelig i Holmen (s.d.). Etter å ha stått ubrukt der noen år ble det gitt vederlagsfritt til folket i Veidmannsfjorden. Det ble så revet på dugnad og fraktet til Medby. Her ble det bygd opp på nytt og innvidd i 1937. I 1967 ble huset utvidet med kor, sakresti, kjøkken, toalett og et tilbygg med en mindre sal, som ga totalt rundt 200 sitteplasser. Materialene til dette kom fra den gamle skolestua på Kaldfarnes. Bedehuset ble vigslet til kirkelig bruk samme år.

g) **SIFJORD**

Under siste krig ble det satt i ang pengeinnsamling med tanke på å få bygget et bedehus i Sifjord. Det ble gitt gratis tomt og materialene hentet med båt fra Rognan. Og gjennom gaver, utlodninger og en svær dugnadsinnsats av både kvinner og menn kunne huset innvies i 1961. Orgel og altersølv ble gitt av to ektepar fra bygda. Senere er det bygd bårhus.

Medby

Sifjord

h) FLAKSTADVÅG

Kapellet på Flakstadvåg kommer opprinnelig fra Halvardsøya, hvor væreieren hadde ført opp et forsamlingshus i 1913, hvor det også ble holdt innvielsesgudstjeneste samme år. Nedgangstider i øyværene førte til at drifta på øya opphørte og bygningene flyttet bort. Det gjaldt også forsamlingshuset, som ble gjenreist på Flakstadvåg og innvidd til kirkelige handlinger i juni 1926. Ungdomslaget Utsyn sto for riving, frakting og gjenoppbygging. Nå benevnes bygget som kapellkirke.

- **Bogastiller**

Oppe bak høyeste Stortinden og Småtindplatået ovafor Sifjord ble det for noen få år siden oppdaget en rekke såkalte bogastiller, d.v.s. små oppmurte halvsirkelformede skjul fra ei tid med fordums villreinjakt. Foran de 14 bogastilene som hittil er oppdaget går en flere hundre meter opptråkket gressbevokst reinsti mellom steinete terreng, ca 650 m.o.h. Bogastillene er orientert mot sør, noe som tilsier at reinen ble jaktet på mens den var på vårtrekket mot nord. Bogastillene er vanskelige å tidfeste, men man har fra andre steder kunnet tidfeste dem så langt tilbake som til yngre steinalder.

Det har vist seg at også tamreinen fra Sør-Senja reinbeitedistrikt til dels bruker de samme gamle reintråkkene. Jaktgroper er også funnet flere andre steder i forbindelse med dyretråkk.

To av bogastillene. Legg merke til den mosebevokste og hardtrakka reinstien over fjellet

- Ledegjerder for rein

Mellom Lavika og Vikan svinger det seg et gammelt steingjerde fra nåværende fylkesvei og opp mot fjellfoten i 150 m lengde og opptil 1 m høyde. Det er ikke skillegjerde mellom bygder fordi det ligger godt innpå Vikaneieendommen og det synes heller ikke å ha noen funksjon i forbindelse med husdyrhold. Det er lagt etter naturlige små berg i terrenget, og innimellom bygd av stein. Det er bygd slik at dyr ikke kan komme seg fra Finnessida mot Vikan, men det lett å komme motsatt vei. Eter veibygging synes noe av gjerdet å være forsvunnet. Muligens har det tidligere endt ned mot et bratt berg i Lavika. Det er ikke unaturlig å sette det i forbindelse med tidligere villreinjakt. Ingen av de eldre i Vikan kjenner til hva slags funksjon gjerdet kan ha hatt. Et annet mulig ledegjerde for villrein er funnet i framkant av Rishågen i Veidmannsbotn. Det starter forholdsvis høyt oppe og skrår nedover mot Svarthammaren på Sifjordsida av eidet. I området der fins også ei jaktgrop/bogastille.

Under: Ledegjerde mellom Kolsaren og Vikan

- Krigsminner:

Tragedien på Svendsgrunnen:

12. april 1943 dukket plutselig den sovjetiske ubåten K21 opp midt i fiskefeltet på Svendsgrunnen og tok til å skyte mot norske fiskefartøy med kanoner. Det var tung sjø og dårlig sikt den dagen, så det gikk noe tid før båtene, som lå langt fra hverandre, oppfattet hva som var i ferd med å skje.

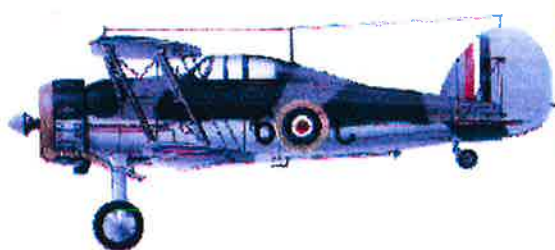
Det var fullstendig uventet at en ubåt tilhørende en nasjon som kjempet sammen med oss mot en felles fiende, skulle angripe venner og drepe fullstendig uskyldige fiskere. 10 fiskere ble drept. Flere ble såret. 7 ble tatt som fanger og ført til Murmansk. De levde i Sovjet under hele krigen under umenneskelige forhold. Bare 4 av disse kom tilbake etter krigen. Det blodige overfallet er beskrevet i Paul Einar Vatnes bok «Ukjent ubåt» fra 1968 og supplert med nye opplysninger i boka «Svendsgrunnen 12. april 1943, - uskyldige måtte ofte lide» av Bjørn Bratbak. Andre kilder er Årbok for Senja, diverse avisartikler skrevet av historieforsker og orlogskaptein Marcus E. Osen. I tillegg har man skildringer fra de overlevende.

En annen del av historien, er om den unge russiske marinegasten falt over bord fra ubåten. Gasten ble senere i en meget forkommen tilstand, berget av fiskeskøyta «Baren» fra Mefjordvær. De hadde hørt hans skrik om hjelp. Kåre Kristoffersen, som tok gasten opp av sjøen, trodde han var død. Han var nesten stiv av kulde, men de fikk liv i ham. Bergingen ble observert av ubåten. Den stoppet da skytingen mot «Baren» og rettet angrepet mot andre båter i stedet. Unggutten ble brakt i land og levert til tyskerne, som ville skyte fangen, men sognepresten fikk dette avverget. Han visste at batterisjefen hadde «svin på skogen» og truet med å rapportere dette for sjefens overordnede. Derved berget fangen livet. Han kom til fangeleiren i Tromsø, og klarte under krigen å rømme fra fangeleiren til Sverige og videre til Sovjet. Lenge etter krigen ble denne personens store ønske å komme til Mefjordvær og takke sine redningsmenn fra krigens dager. Det lyktes i mai 2000. Et besøk til Gryllefjord ble avlyst.

Mange har spekulert i hva som fikk en alliert ubåt til å angripe uskyldige norske fiskere. Teoriene har vært mange, som at man trodde at nordmennene fisket for tyskerne, at ubåtkapteinen hadde hatt et mislykket tokt og ville hevne seg på hvem som helst, eller som den bergede russiske gasten senere har uttalt, at kapteinen på ubåten var full da han ga ordre om angrep og at det norske flagget ble forvekslet med det tyske marineflagget.

Engelske flykrasj i Høystakktinden:

T.v.
Gloster
Gladiator

T.h.
Fairey
Swordfish

Det var liten krigsaktivitet i Sifjordsområdet, men folk var likevel forsiktige og passet på å gjøemme skytevåpen og radioer når tyskerne kom på kontroll. En del fra området her, sammen med flere andre fra kommunen, ble å delta i krigshandlinger på Gratangsfjellet og kom under ild mange ganger. Heldigvis kom alle herfra velberget heim.

Det som eldre i bygda husker best, var noe som hendte helt i starten av krigen, nærmere bestemt 21. mai 1940. Flere engelske fly gjorde seg klare til å lette fra det britiske hangarskipet "Furious", som lå i havet utfor Senja. Det hadde 18 Gloster Gladiator jagerfly og ett Fairy Swordfish torpedobombefly om bord. Med oppdrag om å gi troppestøtte mot tyskerne, lettet første gruppe fra hangarskipet mot Bardufoss. Denne besto av torpedobomberen og 3 jagerfly. Men da de kom inn over Senja, som var innhyllet av tett tåke, fikk de problemer med å orientere seg. De skjønnte at de lå altfor lavt og la bratt stigning opp for å komme over fjellene, som de ikke kunne se.

Bare kort tid etter fløy ett av jagerflyene rett inn i fjellsida i Høystakktinden mellom Sifjord og Ostern. Flygeren omkom øyeblikkelig da flyet eksploderte. Nå snudde ett av de andre jagerflyene, mens de to siste flyene steg bratt opp mot toppen av skaret mellom Osteren og Sifjorden. Men de klarte ikke å komme seg over. Først gikk torpedobomberen med 3 manns besetning rett i bakken, mens det skled på snøunderlaget oppover. Flyet tok fyr, men mannskapet kom seg unna i siste liten, selv om de hadde fått en del skader etter krasjlandinga. Det siste enmanns Gladiatorflyet styrtet på samme måten. Flyveren overlevde, men slo seg i svime i da han snublet ned den bratte lia. Han var helt blindet og følte seg i så elendig forfatning at han ville skyte seg selv, men kunne ikke finne pistolen. Men da han fikk tørket seg i ansiktet, skjønnte han at han bare var blindet av blod som rant nedover ansiktet.

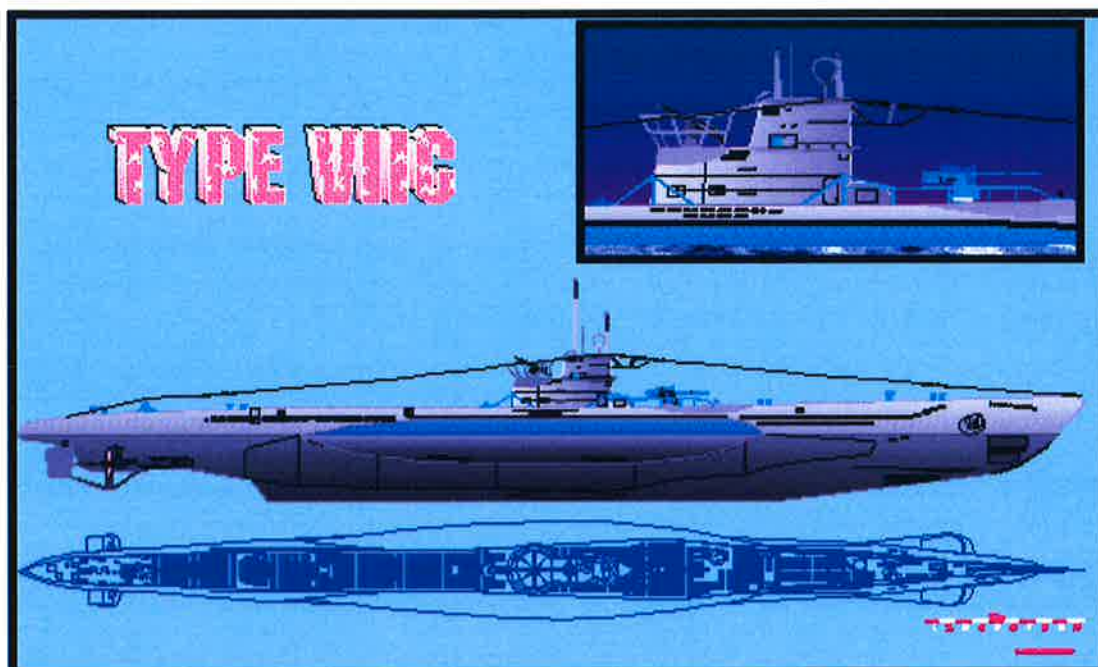
De 3 første mennene var allerede på vei ned fjellsida mot havet. Gladiatorflygeren tok samme retning alene. Han visste ikke hva som hadde skjedd med de andre. Et stykke nede i lia så han spor etter folk på vei nedover og at noen nylig hadde "slått lens" i snøen. Da skjønnte han at det muligens var flere overlevende. Snart var alle 4 forent, og de la i vei videre ned mot fjordbotnen i Ostern. Her fant de fram til kraftstasjonen, som viste seg å være bemannet med en maskinist. For å være sikre, pekte de på maskinisten med våpen, men skjønnte snart at det var en fredelig nordmann.

Fra Ostern ble de skyssa til distriktslegen i Torsken, og derfra til bar det med en lokal fiskebåt til et britisk feltsykehus i Harstad. De 3 karene fra torpedobomberen ble kort tid etter sendt tilbake til England, mens jagerflygeren måtte være noe lengre på sykehuset og kom seg over til England på krysseren "Devonshire", sammen med kongehus og regjering.

Nå ville det seg slik at en måned senere ble hangarskipet "Glorious" senket i havet like utenfor Vesterålen. Det hadde tatt om bord en mengde fly, bl.a. de som kom nordover med hangarskipet "Furious" og som hadde vært stasjonert på Bardufoss. Så godt som alle om bord, både flygere og bakkepersonell, ble drept. Dermed skulle det vise seg at de som i utgangspunktet syntes å være de mest uheldige og som krasjlandet i fjellet vest på Senja, var omtrent de eneste som overlevde, med unntak av flygeren i flyet som gikk rett i fjellveggen. Han er gravlagt i Harstad.

Folk fra bygdene omkring tok seg etter hvert fram til flyene, hvor de fant mye som kunne «komme til nytte» i ei tid med knappe ressurser. Til og med hele flyvinger ble gjemt unna for senere bruk, og etter som tida gikk ble de fleste større vrakrestene borte. De senere åra har flyentusiaster samlet restene. Nå ligger bare noen små deler spredt rundt i et større område.

Tysk ubåt senket i Andfjorden:

En lite kjent hendelse under krigen fant sted i Andfjorden, like vest av Holmenvær, den 11. november 1944. En tysk ubåt med kjennetegn U 771, type VIIC, var på oppdrag i Andfjorden da den ble oppdaget av den engelske ubåten HMS Venturer. Det ble sendt torpedoer fra den engelske ubåten mot den tyske, noe som førte til at den sank med 51 operatører om bord på posisjon N 69,17 og E 016.28. Mer om dette i Enoksen: Bygdebok 3 for Berg og Torsken.

Andre krigsminner:

Ytterst på Grunnfarnes, under fjellformasjonen Mannen, hadde tyskerne en observasjonspost, besatt med rundt 10 soldater. Herfra var det god utsikt både sørover og nordover i Andfjorden og god beliggenhet for kommunikasjon til omliggende forlegninger og over til Andøya. Man kan ennå se natursteinmurene der de holdt til. Ellers var det opprettet flysikringstjeneste i Gryllefjord med utsatt fortøyningsbøye for sjøfly som hadde ulike behov for å ligge der. Også to tyske patruljebåter med mannskaper var stasjonert i Gryllefjord.

Rester av steinmurer et stykke utpå Hågan utafor bebyggelsen på Grunnfarnes, lagt i 90 graders vinkel mot vest og nord

- Murverk, varder og gammer

Flere steder både i fjellet og ut mot havet kan man finne spesielle menneskeskapte steinsetninger. Det lever ennå fortellinger om det skal ha vært en varde på toppen av Ørjekollen. Det må ha vært en ideell plass for varsling til alle samfunn rundt Andfjorden dersom fremmede fartøyer skulle dukke opp. Det har nok utvilsomt også vært varder på andre strategiske steder langs kysten her. Som varslingssystem har vardebrenning hatt stor betydning gjennom historia. I Norge er det antatt at vardene var vanlige så tidlig som rundt Kristi fødsel, men de kan også ha vært i bruk tidligere. I Norge er det spesielt to perioder som er kjent for vardebygging og vardeteneste. Den første er fra Håkon den godes tid fram til begynnelsen av 1300-tallet, mens den andre er fra Kristian IV av Danmark-Norge si tid fram til 1814, dvs. under Napoleonskrigene. Vardetenning kunne vere et signal på at leidangen skulle forberede seg til strid. Leidangen var et system der bøndene langs kysten utrusta skip og stilte mannskap.

Det første vardesystemet i Norge skal ha gått langs heile kysten fra Båhuslen til Varangerfjorden. Det var òg avgreininger innover fjordene. En varde ble stort sett satt sammen av 3–3,5 meter lange trestokkar stabla i ring på mellom fire og fem meter. Ved vardene kunne det settes opp vardehytter av tre eller stein.

Vi har også en steinkonstruksjon på Leikeneset, som folk i Leikvika sier var en utkikkspost etter hval og her kunne folk sitte vakt for å speide etter lensmannsbåten når det foregikk tyvfisket av laks i tidlige vårkvelder. Det sies også at det lå steiner i området «etter noe gammelt», som de bygde opp igjen. Leikeneset har en særdeles god strategisk beliggenhet, og det kan godt tenkes at denne steinkonstruksjonen opprinnelig har hørt til et gammelt vardesystemet.

Varder på fjelltoppene har eksistert i mange generasjoner. Folk ville markere at de hadde vært på toppen, og senere kunne andre legge på flere steiner. Noen steder la man også inn ei bok hvor de som kom dit kunne skrive seg inn. Nå er turer til slike varder blitt organisert av turlag og andre organisasjoner. Ellers kan en ved fjellvatn finne legger av stein og også til dels huler med steinskjerming foran. Bålplasser av stein er også vanlige over alt hvor folk ferdes. Noen er svært gamle og har vært brukt i mange generasjoner. Det skal også være funnet samiske Árran flere steder hvor flyttsamene (svenskesamene) har hatt sine leirplasser. Det er bålplasser hvor de hadde sine oppholdssteder.

Gammer og gammetufter finner vi mange steder i kommunen og langs de gamle ferdseisstiene.

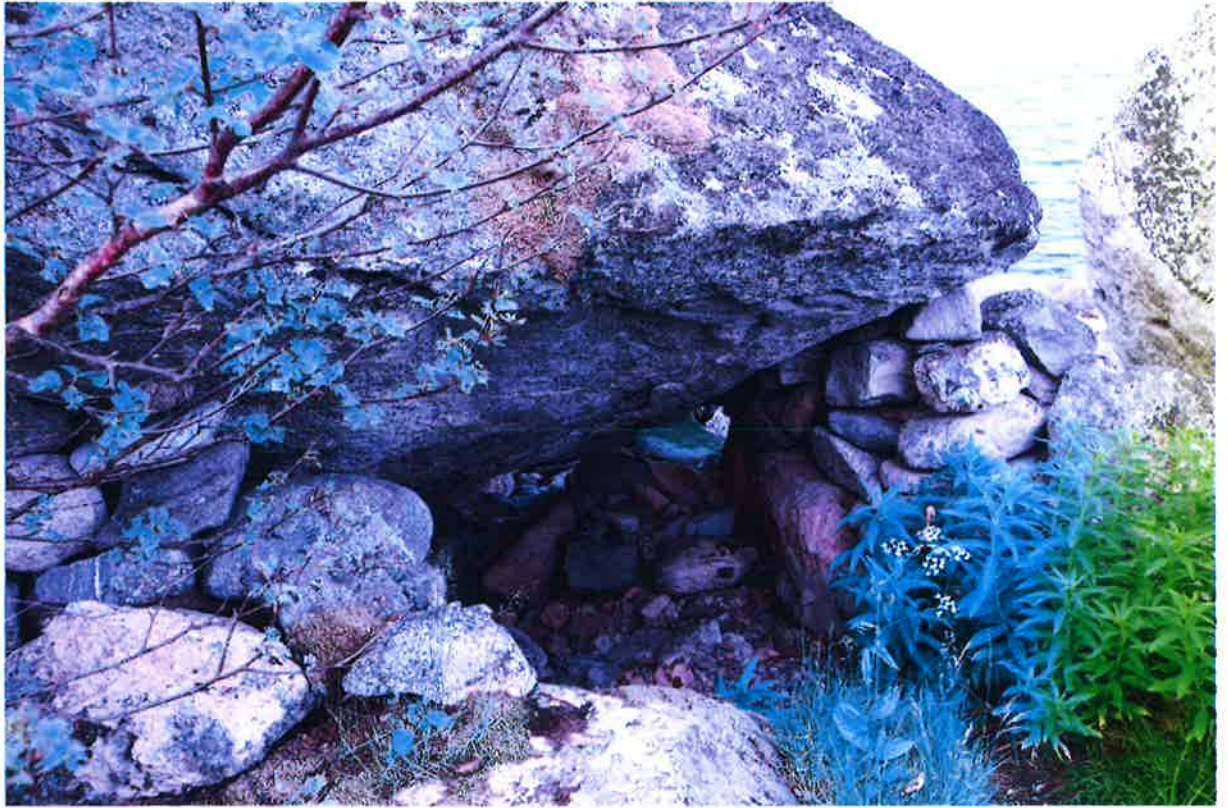
Toppen av Istinden, 851 m.o.h.; grensefjell mot Tranøy kommune. Mange turgåere har laget sine personlige varder

Skjul, bygd opp av stein på Leikeneset. Usikker opprinnelse

Til venstre: Varder på toppen av Ytste (Tredje) Svanfjellet. Grensetopp mellom kommunene Berg, Tranøy og Torsken. Til høyre: Rester av regn- og vindskjul med bål plass i øverkant av Strupvatnet i Krabbekjeften

Oppmurt skjulested ved Lendepollen. Opprinnelig bygd i forbindelse med oterjakt

Gamme under Kollkjerka. Fortsatt i bruk.

- **Uferdige og nedlagte veier**

Mange av de gamle veiene som ikke lenger er i bruk, ble bygd som kjerreveier. Her kan nevnes den gamle veien utover mot Kaldfarnes og veien fra Veidmannsbotn, over eidet og ned mot sjøen på Sifjordsida (den såkalte «Kjærliheitsstien», Disse to er fortsatt godt synlige i terrenget.

Så har vi to veier som ble påbegynt, men aldri fullført og som var ment å binde to bygdesamfunn sammen: Veien Leikvika-Årberg og Vikan-Finnes. Begge er typiske kjerreveier og den delen av disse som er ferdig vitner om godt og grundig fagarbeid. An andre veier kan nevnes er de interne bygdeveiene i leikvika og i Barbogen. Det er også delvis spor etter nedlagte veier flere andre steder, både internt i bygdesamfunnet eller mot utmarka. Den siste nedlagte veien går gjennom den rasfarlige Sifjordura, og tunnel gjennom ura ble bygd i 1993.

Øverst: To bilder fra «Kjærliheitsstien» ned mot fellesstøa under Sifjordeidet

Nederst: Fylkesveien gjennom den rasfarlige Sifjordura, som ble nedlagt i 1993. Stein fra ura ovenfor har fylt veien på store deler av den 1,5 km lange strekningen

Leikvika: Nerveien ovafor fjæra var bl.a. skolevei og øverveien («Bakkerøra») fra 1800-tallet går gjennom bygda. Den er anslagsvis 400-500 m lang

Del av den gamle kjerreveien mot Kaldfarnes

Veien Finnes-Vikan Kolsaren som aldri ble ferdig

Den flotte veien fra Leikvika opp mot Årbergsnakken. Ca 1,3 km lang og 3-3,5 m bred. Murt opp enkelte strekninger

Gamle vandringsveier

Fra gammelt av hadde folket på yttersida av Senja forskjellig behov for internt samkvem. Mye av kommunikasjonen foregikk med båt, men når været var lunefullt ble det å ta beina fatt over skarene mellom bygdene. Særlig problematisk var det når befolkningen hadde behov for doktor, jordmor, lensmann og prest når uværet herjet vinterstid.. Det ble å gå fram til steder der det var hjelp å få, og heller ikke de offentlig ansatte hadde noen tanker om å svikte sine plikter. Det ble å gå lange strekninger i timesvis for å nå fram. Det er mange fortellinger om slike dramatiske turer, og ei av jordmødrene her ute, Anna Lunde, har skrevet bok («Jordmor i nord») om forholdene. Søndagene var kviledager, og mange fra forskjellige bygdesamfunn tok seg fram til kirka, kanskje aller mest for å høre nyheter om fiske og annet som hadde skjedd. Derfor ble også flere av de gamle ferdsselsveiene kalt Kjerkeveien.

Noen av de mest brukte vandringsveiene fra gammelt av, var strekningene

Flakstad-Leikvika/Årberg (over Leikvikskaret)
Leikvika-Årberg (over Årbergsnakken)
Flakstad-Sifjorden (over Sifjordskaret)
Vikan-Finnes-Sifjord (langs stranda)
Sifjord-Veidmannsbotn (gjennom Sifjordura/over eidet)
Veidmannen-Botn (langs stranda)
Medby-Kaldfarnes (langs stranda)
Elvejorda-Grunnfarnes (over Grunnfarnesskaret)
Grunnfarnesbotn-Kongsnes (over Kongsnesskaret)
Sifjord-Osteren (over Osternskaret/Sifjordskaret)
Kjerringvika-Grunnfarnes (over Kjerringvikskaret)
Torsken-Gryllefjord (over Torskeskaret)
Gryllefjord-Ballesvika (over Ballesvikskaret)
Sandsvika-Barbogen (over Sandsvikskaret)
Sandsvika-Teistevika (over høgda)
Teistevika-Ballesvika (langs stranda via Tortenberget)

I tillegg har vi de lange strekningene som gikk mot nabokommunene gjennom dalene mot innersida. Av disse kan nevnes

Fra yttersida og gjennom Svandalen
Gjennom Nordkaperdalen
Gjennom Sørkaperdalen og Ånderdalen
Over Heia og Ånderdalen

Navnetradisjonen

Det er samlet flere tusen lokale stedsnavn, først i forbindelse med oppdatering av kartverket på 1980-tallet, ved at det ble valgt personer fra hvert område i kommunen for å supplere med navn. Senere er dette fulgt opp av prosjektleder, som gjennom en tiårs periode har snakket med eldre i alle bygdesamfunn for å finne ut hva slags navn de bruker i sitt lokalmiljø. Dette er kartfestet og beskrevet bla. i en rekke artikler i Berg og Torsken menighetsblad.

Det viser dessverre at mange feilplasserte navn fortsatt ikke er rettet opp i offisielle kart.

Navnene er ikke digitalisert, men er lagt inn på kartblad.

- **Fiskemeder**

Prosjektleder har samlet et antall fiskemeder fra Andfjordområdet. Disse er ikke lagt inn digitalt, men fins i hefteform.

- **Satsningsområder, prioritering og oppfølging**

Det må være riktig i første omgang å plukke ut noen få kulturmiljø som man kan ha ressurser til å ta godt vare på for kommende generasjoner. Her kan det være formålstjenlig å gjennomføre tiltak i områder som allerede har en vernestatus. Dette gjelder Sandsvika naturreservat, Nonsvika, Teistevika, Sildevika og Ballesvika landskapsvernområde og Holmenvær landskapsvernområde. Her er det også til dels foretatt, eller skal foretas, en del registreringer av kulturetaten i fylket, i regi av fylkesmannen som miljøansvarlig. Dette vil forutsette god dialog med de nevnte instanser.

Av andre kulturmiljø som ikke umiddelbart vil komme i konflikt med dagens aktiviteter, vil prosjektansvarlig foreslå det gamle gårdsområdet med handel og fiskebruk m.v. på Årberg. Også Svellingan og Langværan med sin rike fiskerihistorie kan være aktuelle kulturmiljø. Ellers er bygningsmiljøene i deler av Gryllefjord, Ballesvika og Barbogen interessante. Det samme gjelder en del av bebyggelsen på Kaldfarnes, som tidligere var et bygdesentrum med flere samfunnsfunksjoner. Hele Kongsnesområdet med kirkegården, mange spor etter tidligere stor fiskeriaktivitet og tidligere bebyggelse, kan også være et aktuelt kulturmiljø man bør ta vare på.

Av enkeltstående kulturminner, bør man kanskje som en start ha spesiell oppmerksomhet mot de gamle veiene og deres betydning for samhandling i og mellom bygdesamfunn. Flere av disse er i ferd med å bli ødelagte av forskjellige inngrep, ras og vegetasjon. Det samme gjelder spor etter utmarksaktivitet, som sommerfjøsletter, hvor en del eksempler er tatt med. De gamle støene er noen steder godt bevarte minner fra ei tid da fisket foregikk med nordlandsbåter med årer og seil som framkomstmiddel. Mange er i ferd med å bli ødelagte av vær og vind. Vi har fortsatt stående en del flotte, gamle brygger og naust som bør vernes. I det store og hele vil kulturminneplanen kunne gi en brukbar oversikt over hva som fins av kulturminner og kulturmiljø. Når det gjelder eldre bolig-/fritidshus er bare en del eksempler tatt med, ofte hvor bygningene for en del hører sammen i et boligmiljø.

Det får bli kulturetaten i kommunen sin oppgave å foreslå en tiltaksplan med finansiering, kulturminneplanen. I en liten kommune som Torsken blir det viktig å lage en god plan for det videre arbeidet.

Det vises ellers til nærmere beskrivelser i nedenfor nevnte vedlegg.

- **Registreringer foretatt**

Følgende registreringer (i digitalt vedlegg) er gjort i forbindelse med prosjektarbeidet:

- BALLESVIKA, bygning 2
- BALLESVIKA, BYGNINGER 1
- BALLESVIKA, bygninger 3
- BALLESVIKA, bygninger 4
- BALLESVIKA, bygninger 5
- BALLESVIKA, bygninger 6
- BALLESVIKA, bygninger 7
- BALLESVIKA, bygninger 8
- BALLESVIKA, bygninger 9
- BALLESVIKA, bygninger 11
- BALLESVIKA, fjøstuft
- BALLESVIKA, husmur 1700
- BALLESVIKA, KJERKEGÅRDEN
- BALLESVIKA, naust 1
- BALLESVIKA, naust 2
- BALLESVIKA, bygninger 10
- BARBOGEN 6
- BARBOGEN, bygninger 1
- BARBOGEN, Eldjusholla
- BARBOGEN, fjøsen
- BARBOGEN, gårdsvei
- BARBOGEN, hus 1
- BARBOGEN, hus 2
- BARBOGEN, hus 3
- BARBOGEN, hus 4
- BARBOGEN, hus 5
- BARBOGEN, hus 6
- BARBOGEN, hus 7
- BARBOGEN, hus 8
- BARBOGEN, hus 9
- BARBOGEN, hus 10
- BARBOGEN, hus 11
- BARBOGEN, hus 12
- BARBOGEN, hus 13

- BARBOGEN, hus 14
- BARBOGEN, hus 15
- BARBOGEN, Innerodden
- BARBOGEN, inste Klemmingen
- BARBOGEN, Månesodden 1
- BARBOGEN, Mådesodden 2
- BARBOGEN, naustgruppe
- BARBOGEN, statsstø 1
- BARBOGEN, statsstø 2
- BARBOGEN, Vottholla
- BARBOGEN, ØIningsskar
- Brygge, Hamnan Sifjord
- ELVEJORDA, naustmiljø
- ELVEJORDA, støer
- FELLESSTØA
- FINNES, Skolebygning
- FINNES, Samisk offerstein
- GJESKA, fjellhammar
- FLAKSTADVÅG, kapellet
- FLAKSTADVÅG, kirkegården
- GJESKA, brygge
- GRUNNFARNES, skolen
- GRUNNFARNES, storstøa
- GRUNNFARNES, bedehuset
- GRUNNFARNES, fiskehjellene
- GRUNNFARNES, fotballbane Hamnnesbukta
- GRUNNFARNES, gamle skolen
- GRUNNFARNES, Hamnnesbukta, nausttuft 3 og 4
- GRUNNFARNES, Hamnnesbukta, tuft
- GRUNNFARNES, Hamnnesbukta nausttuft 2
- GRUNNFARNES, Hamnnesbukta, ildsted, grue
- GRUNNFARNES, Hamnnesbukta nausttuft 1
- GRUNNFARNES, Hamnnesbukta, landfeste 1
- GRUNNFARNES, Hamnnesbukta, landfeste 2
- GRUNNFARNES, Hamnneset lykt
- GRUNNFARNES, kirkegården
- GRUNNFARNES, skolen
- GRUNNFARNES, steinmurer
- GRUNNFARNESBOTN 25
- GRUNNFARNESBOTN, nausttuft
- GRUNNFARNESBOTN, stortufta

- GRUNNFARNESTUNNELEN
- GRYLLEFJORD molo
- GRYLLEFJORD, Alverbrygga
- GRYLLEFJORD, Alverhuset
- GRYLLEFJORD, brygge 15
- GRYLLEFJORD, brygge 1
- GRYLLEFJORD, brygge 6
- GRYLLEFJORD, brygge 8
- GRYLLEFJORD, brygge 9
- GRYLLEFJORD, brygge 10
- GRYLLEFJORD, brygge 11
- GRYLLEFJORD, brygge 12
- GRYLLEFJORD, brygge 13
- GRYLLEFJORD, brygge 14
- GRYLLEFJORD, brygger 2
- GRYLLEFJORD, brygger 3
- GRYLLEFJORD, brygger 4
- GRYLLEFJORD, brygger 5
- GRYLLEFJORD, brygger 6
- GRYLLEFJORD, brygger 7
- GRYLLEFJORD, butikk mv
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 1
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 2
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 3
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 4
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 5
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 6
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 7
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 8
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 9
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 10
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 11
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 12
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 13
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 14
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 15
- GRYLLEFJORD, bygningsmiljø 16
- GRYLLEFJORD, eldre molo
- GRYLLEFJORD, fergekai
- GRYLLEFJORD, fryseriet
- GRYLLEFJORD, gammelt hus

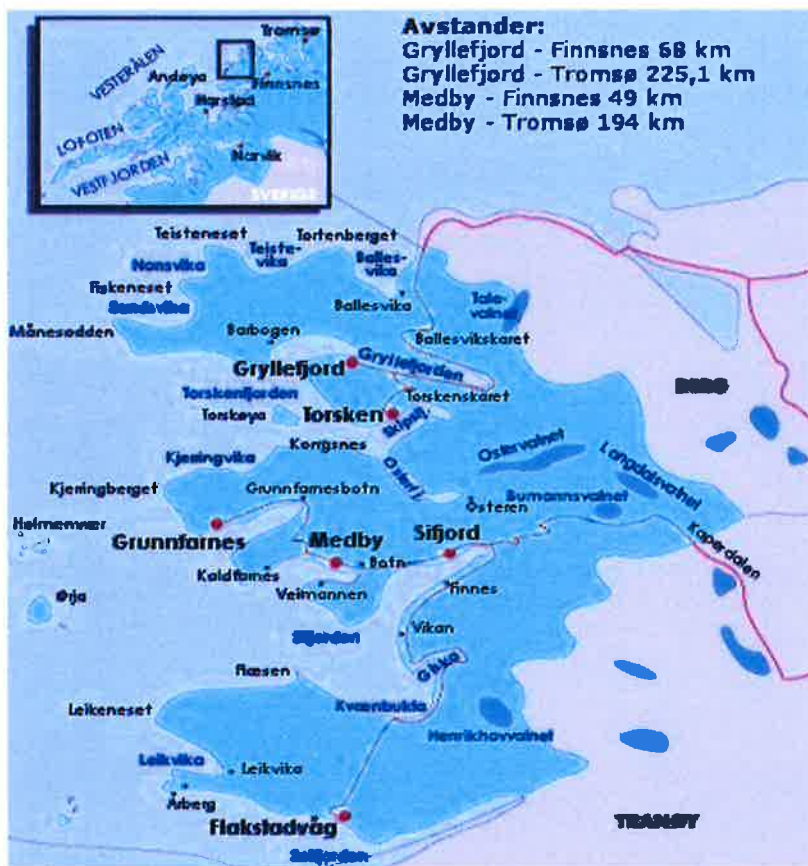
- GRYLLEFJORD, herredshuset
- GRYLLEFJORD, innerste brygga
- GRYLLEFJORD, kapellet
- GRYLLEFJORD, Karl Persabruket
- GRYLLEFJORD, kirkested
- GRYLLEFJORD, Kjergården
- GRYLLEFJORD, mellageret
- GRYLLEFJORD, minnestøtte
- GRYLLEFJORD, nedlagt verksted
- GRYLLEFJORD, sykehjemmet
- GRYLLEFJORD, talestasjonen
- GRYLLEFJORD, ungdomshus
- GRYLLEFJORD, Yttersia vekst mv
- Høystakktinden fly
- KALDFARNES tuft 3
- KALDFARNES tuft 4
- KALDFARNES YTRE, steingjerde
- KALDFARNES YTRE
- KALDFARNES, butikken
- KALDFARNES, den gamle kjerreveien
- KALDFARNES, sommerfjøs 1
- KALDFARNES, sommerfjøs skjå 2
- KALDFARNES, tingstua
- KALDFARNES, tuft 5
- KALDFARNES, tuft 6
- KALDFARNES, tuft 7
- KALDFARNES, tuft 8
- KALDFARNES, tuft 9
- KALDFARNES, VIKAN, Lendepollen jaktskjul
- KONGSNES, hustuft 1
- KONGSNES, hustuft 2
- KONGSNES, kjerkegården
- KONGSNES, landfeste 2
- KONGSNES, nausttuft 2
- KONGSNES, steinfundament brygge
- KONGSNES, steinmur for sjøhus
- KONGSNES, stø 1
- KONGSNES, stø 2
- KONGSNES, stø 3
- KONGSNES, stø 4
- KONGSNES, stø 5

- KONGSNES, stø 6
- KONGSNES, stø 7 og 8
- KONGSNES, stø 1
- KONGSNES, vei mot kirkegård
- KONGSNES, ødelagt landfeste
- KRIGEN U 771
- KRIGEN, flykrasj
- KRIGEN, massakren på Svensgrunnen
- LEIKVIKA, fjøsmur og låvebru
- LEIKVIKA, steingjerde 1
- LEIKVIKA, steinrøys 1
- LEIKVIKA, enslig hus
- LEIKVIKA, fjøsmur 1
- LEIKVIKA, gammel vei 3
- LEIKVIKA, låvebru og fjøstuft
- LEIKVIKA, skolen
- LEIKVIKA, ungdomshuset
- LEIKVIKA, 1
- LEIKVIKA, tur juni 2016
- LEIKVIKA, fjøsmur 2
- LEIKVIKA, gammel vei 1
- LEIKVIKA, Leikvikfjellet, hytte
- LEIKVIKA, Skrivargården, Blåstranda
- LEIKVIKA, utedo
- MEDBY, badehuset
- MEDBY, dampskipskaia
- SANDSVIKA, oversikt 2
- SANDSVIKA, oversikt
- SIFJORD, barkekar
- SIFJORD, badehus
- SIFJORD, brygge 1
- SIFJORD, brygge 2
- SIFJORD, brygge 3
- SIFJORD, brygge 4
- SIFJORD, brygge 5
- SIFJORD, brygge 6
- SIFJORD, brygge 7
- SIFJORD, brygge 8
- SIFJORD, brygge 9
- SIFJORD, brygge 10
- SIFJORD, bryggemiljø og molo

- SIFJORD, brygger 6
- SIFJORD, Finnes Nothjell
- SIFJORD, grendehus og brygge
- SIFJORD, havnemiljø
- SIFJORD, molo
- SIFJORD, naust og brygge
- SIFJORD, naust
- SIFJORDURA, veien
- SIFJORDEIDET, skjåer
- Stølen, tuft 1
- Stølen, tuft 3
- Stølen, landfeste
- Stølen, tuft 2
- Stølen, tuft 4
- TEISTEVIKA, Dungan
- TEISTEVIKA, hytter
- TEISTEVIKA, sjøbu
- TORSKEN, Doktorlunden
- TORSKEN, Eidebrygga
- TORSKEN, fiskeriaktivitet før og nå
- TORSKEN, gamle støer
- TORSKEN, gammel kjerkegård
- TORSKEN, kirkegården
- TORSKEN, kjerka
- TORSKEN, naust og ankerfeste
- TORSKEN, nedlagt brygge og kai
- TORSKEN, nedlagt butikk
- TORSKEN, Olaibrygga
- TORSKEN, prestestua
- TORSKEN, steinmur storsvingen
- TORSKEN, tidligere butikk
- VEIDMANNSBOTN, storstøa
- VEIDMANNSBOTN, torvesjø 1
- VEIDMANNSBOTN, stø 2 av 8
- VEIDMANNSBOTN, stø 3 av 8
- VEIDMANNSBOTN, stø 8 av 8
- VEIDMANNSBOTN, stø 1 av 8
- VEIDMANNSBOTN, eldre naustmiljø
- VEIDMANNSBOTN, jaktskjul
- VEIDMANNSBOTN, steingjerde 1
- VEIDMANNSBOTN, stø 5 av 8

- VEIDMANNSBOTN, stø 6 av 8
 - VEIDMANNSBOTN, støer i fjordbotnen
 - VEIDMANNSBOTN, torvesjå 2
 - VEIDMANNSBOTN
 - VEIDMANNSBOTN, stø 7 av 8
 - VEIDMANNSBOTN, stø 4 av 8
-
- VIKAN, ledegjerde
 - VIKAN, indre Skarlandet steinalder VIKAN, jaktgrop Kvænbukta
 - VIKAN, Kvænbukta grav og tuft
 - VIKAN, Skarlandet indre tuft 2
 - VIKAN; steinring Lavika
 - VIKAN, vei Kolsaren
 - Årberg, brygga
 - Årberg, Bygningsmiljø
 - Årberg, fjøsrester
 - Årberg, fjøstuft 3
 - Årberg, Gårdsmiljø
 - Årberg, hus og fjøsrester
 - Årberg, sjøvei
 - Årberg, stabbursrester
 - Årberg, Tinastua
 - Årberg, Tobiashuset
 - Årberg, tuft etter skjå
 - Årberg, tuft hus, fjør
 - Årberg, tuft sommerfjøs
 - Årberg, hustuft 1
 - Årberg, hustuft 2
 - Årberg, posthus, hytte
 - Årberg, stabbur 1
 - Årberg, større tuft

Kart over Torsken kommune

Kilder:

- Eldre informanter (møter, intervjuer, samtaler m.v.)
- Bygdebok 1, 2 (A. Brox) og 3 (Enoksen) for Berg og Torsken
- Folkeminne frå ytre Senja (A. Brox)
- Folkeminne frå ytre Senja 2 (A. Brox)
- Årbok for Senja, div. årganger
- Håløygminne, div. årganger
- Håløygminne, div. særprent (A. Brox)
- Moursundslekta i Berg og Torsken (A. Brox)
- Torsken gjennom 1000 år (Andreassen)
- Vikan gårdshistorie (Hansen)
- Ei hjemmestrikka strømpa (Ringdal)
- Skisser og minne frå Gryllefjord i hardåra 1927-1940 (Kleiva)
- Havnevesenets arkiv
- Lofotmuseet
- Div. rapporter, skriv og kompendier
- Egne bilder, registreringer og notater fra tidligere

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Kommunestyret i Torsken	4/17	14.02.2017

SELSKAPSAVTALE KOMREV NORD IKS

Rådmannens innstilling

Torsken kommune godkjenner ny selskapsavtale for KomRev Nord IKS.

Saksopplysninger

Fire kommuner i Finnmark har vedtatt å gå inn som medeiere i KomRev Nord IKS. Dette krever endringer i selskapsavtalen, og ny selskapsavtale må godkjennes av alle kommunestyrene. Selskapsavtalen er revidert og Torsken kommunes eierandel er nå 0,45 % av selskapet.

Vurdering

Endring av selskapsavtalen har ikke noen praktisk betydning for tjenestene som KomRev Nord IKS leverer til Torsken kommune. Det anbefales at selskapsavtalen godkjennes.

KomRev NORD

Interkommunalt selskap

TORSKEN KOMMUNE SENTRALADMINISTRASJONEN	
Løpenr.	Saksbeht.
16 SEPT. 2016	
Arkivkode P	
Arkivkode S	
Saksnr. 16/472	Dok. nr.
Kategori	

Vi skaper trygghet

Til ordfører

Deres ref:

Vår ref:
68-lah

Saksbehandler:
Lars-Andre Hanssen
lah@komrevnord.no

Telefon:
41 69 52 80

Dato:
14.9.2016

KOMREV NORD IKS - NYE EIERE

KomRev NORD IKS sin strategi er å bygge kompetanse gjennom samarbeid med andre selskap eller få flere eiere i eget selskap. Dette vil styrke kompetansen i selskapet og øke kvaliteten på tjenestene til våre eiere.

Det er derfor hyggelig å meddele at fire kommunestyrer har vedtatt at de ønsker å bli eier av KomRev NORD IKS. Dette gjelder fire kommuner i Finnmark fylke:

- Berlevåg kommune
- Gamvik kommune
- Lebesby kommune
- Vardø kommune

Lov om interkommunale selskaper § 4 krever at kommunestyret skal vedta selskapsavtalen. Endringer av deltakere medfører etter samme bestemmelse behov for ny selskapsavtale. Med bakgrunn i dette ber vi om at oppdatert selskapsavtale legges fram til behandling i kommunestyret med følgende innstilling:

- *Ny selskapsavtale for KomRev Nord IKS godkjennes.*

Med hilsen

Lars-Andre Hanssen
Administrerende direktør

Vedlegg: Ny selskapsavtale KomRev NORD IKS

Kopi: postmottak

Besøks- og postadresse:	Avdelingskontor	Telefon:	Organisasjonsnummer:
Sjøgt 3 9405 HARSTAD post@komrevnord.no	Tromsø, Finnsnes, Narvik, Sortland, Storslett, Sjøvegan www.komrevnord.no	77 04 14 00	986 574 689

SELSKAPSAVTALE for KomRev NORD IKS

§ 1 Selskapet

KomRev NORD IKS er en interkommunal virksomhet som er opprettet med hjemmel i lov av 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper. Selskapsavtalen er opprettet med hjemmel i lovens § 4.

Selskapet har følgende deltakere pr 1.1.2017:

Troms fylkeskommune
Ballangen kommune
Balsfjord kommune
Bardu kommune
Berg kommune
Berlevåg kommune
Bø kommune
Dyrøy kommune
Evenes kommune
Gamvik kommune
Gratangen kommune
Harstad kommune
Hemnes kommune
Ibestad kommune
Karlsøy kommune
Kvæfjord kommune
Kvænangen kommune
Kåfjord kommune
Lavangen kommune
Lebesby kommune
Lenvik kommune
Lyngen kommune
Lødingen kommune
Målselv kommune
Narvik kommune
Nordreisa kommune
Salangen kommune
Skjervøy kommune
Skånland kommune
Sortland kommune
Storfjord kommune
Sørreisa kommune
Tjeldsund kommune
Torsken kommune
Tranøy kommune
Tromsø kommune
Tysfjord kommune
Vardø kommune

§ 2 Rettslig status

KomRev NORD IKS er et eget rettssubjekt, og styret har arbeidsgiveransvaret.

§ 3 Hovedkontor

KomRev NORD IKS har sitt hovedkontor/forretningsadresse i Harstad kommune.

§ 4 Formål og ansvarsområde

KomRev NORD IKS har som oppgave å utføre revisjon i (fylkes-)kommuner i henhold til lov om kommuner og fylkeskommuner av 25. september 1992 nr. 107 (kommuneloven) med senere endringer, og skal sikre de deltakende eiere revisjon i egen regi.

KomRev NORD IKS skal tilby deltakerne tjenester i samsvar med forskrift om revisjon av 15.6.2004 nr. 904. Arbeidsområdet er nærmere definert i samme forskrift. Selskapet kan også utføre andre revisjonsoppdrag og rådgivning for deltakerne.

Selskapet kan tilby revisjonstjenester til andre der selskapet er valgbar som revisor, samt utføre revisjonsoppdrag og rådgivning for andre selskaper, kommuner m.v.

Selskapet skal være på vakt for fellesskapets verdier, og selskapet skal gjennom dialog og samhandling med folkevalgte og administrativt nivå i eierkommunene, og gjennom sin revisjon- og kontrollaktivitet, bidra til å styrke tilliten til kommunal forvaltning.

Selskapet skal levere sine tjenester til selvkost, og har ikke erverv til formål.

Avtale om revisjon inngås mellom oppdragsgiverne og selskapet ved daglig leder.

§ 5 Innskuddsplikt og eierandel

Deltakernes eierandel og ansvarsdel samsvarer med deltakernes innskudd på kroner 4 989 709,- firemillioner nihundre og åttinitusen syvhundre og ni 00/100,- til selskapets frie egenkapital.

Troms fylkeskommune	eier 20,04 % av selskapet
Ballangen kommune	eier 0,90 % av selskapet
Balsfjord kommune	eier 2,24 % av selskapet
Bardu kommune	eier 1,40 % av selskapet
Berg kommune	eier 0,42 % av selskapet
Berlevåg kommune	eier 0,70 % av selskapet
Bø kommune	eier 1,25 % av selskapet
Dyrøy kommune	eier 0,70 % av selskapet
Evenes kommune	eier 0,90 % av selskapet
Kåfjord kommune	eier 0,93 % av selskapet
Gamvik kommune	eier 0,70 % av selskapet
Gratangen kommune	eier 0,70 % av selskapet
Harstad kommune	eier 9,15 % av selskapet
Hemnes kommune	eier 1,70 % av selskapet
Ibestad kommune	eier 0,80 % av selskapet
Karløy kommune	eier 0,98 % av selskapet
Kvæfjord kommune	eier 1,25 % av selskapet

Kvæningen kommune	eier 0,57 % av selskapet
Lavangen kommune	eier 0,70 % av selskapet
Lebesby kommune	eier 0,70 % av selskapet
Lenvik kommune	eier 4,39 % av selskapet
Lyngen kommune	eier 1,26 % av selskapet
Lødingen kommune	eier 0,90 % av selskapet
Målselv kommune	eier 2,72 % av selskapet
Narvik kommune	eier 4,51 % av selskapet
Nordreisa kommune	eier 1,88 % av selskapet
Salangen kommune	eier 1,20 % av selskapet
Skjervøy kommune	eier 1,19 % av selskapet
Skånland kommune	eier 1,30 % av selskapet
Sortland kommune	eier 3,73 % av selskapet
Storfjord kommune	eier 0,74 % av selskapet
Sørreisa kommune	eier 1,31 % av selskapet
Tjeldsund kommune	eier 0,90 % av selskapet
Torsken kommune	eier 0,45 % av selskapet
Tranøy kommune	eier 0,67 % av selskapet
Tromsø kommune	eier 23,99 % av selskapet
Tysfjord kommune	eier 0,90 % av selskapet
Vardø kommune	eier 1,20 % av selskapet

Endringer i eierandeler kan skje ved inn- og utreden av deltakere i selskapet.

§ 6 Organisering av selskapet

Organer til løsning av felles oppgaver har tre nivå:

- Representantskapet
- Styret
- Daglig leder

§ 7 Representantskapet

Representantskapet er selskapets øverste myndighet. Samtlige deltakerkommuner og fylkeskommunen velger hver sin(e) representant(er) med personlig vararepresentant.

Deltakere med mer enn 10 % eierandel får to representanter hver og alle andre deltakere en representant hver i representantskapet.

Representantskapet er beslutningsdyktig når minst halvdel av medlemmene er til stede, og disse representerer minst to tredeler av stemmene. Vedtak gjøres med alminnelig flertall av de avgitte stemmer.

Representantskapet velger selv leder og nestleder.

§ 8 Representantskapets møter

Representantskapets leder innkaller til representantskapsmøte. Innkalling til ordinært representantskapsmøte skal skje skriftlig, innen utgangen av mars måned og minst fire uker før møtet. Tilsvarende frist gjelder for varsling av deltakerne i selskapet. Innkallingen skal inneholde en sakliste.

Konstituerende representantskapsmøte behandler bl.a.:

- Valg av leder i representantskapet
- Valg av nestleder i representantskapet
- Valg av styre
- Valg av styreleder og nestleder til styret
- Valg av valgkomite

Ordinært representantskapsmøte skal behandle:

1. Årsmelding og regnskap
2. Valg til styret
3. Valg av revisor
4. Valg av et medlem til valgkomiteen
5. Godtgjørelse til tillitsvalgte
6. Overordnede mål og retningslinjer for driften
7. Budsjettføretsetninger og rammer
8. Rammer for låneopptak og tilskudd fra deltakerne
9. Andre saker som er forberedt ved innkallingen

Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll fra møtene. Protokollen underskrives av møtelederen og to av representantskapets medlemmer som velges ved møtets begynnelse.

Ekstraordinært representantskapsmøte til behandling av særskilt angitte spørsmål skal innkalles med to ukers varsel når to styremedlemmer eller 1/3 av representantskapets medlemmer ber om det eller om representantskapets leder finner behov for dette.

Daglig leder og styrets leder har møteplikt i representantskapet, og alle styremedlemmene og daglig leder har møte og talerett.

Representantskapets leder, nestleder og en representant valgt av representantskapet er valgkomité til styret.

§ 9 Styret

Styret i selskapet består av 6 medlemmer med varamedlemmer. 5 styremedlemmer og 3 varamedlemmer i rekkefølge velges av representantskapet. Ett styremedlem og en observatør med varamedlemmer velges av og blant de ansatte, jf. lov om interkommunale selskaper § 10 åttende ledd.

Daglig leder eller representantskapsmedlem kan ikke være medlem av styret.

Representantskapet velger styreleder og nestleder.

Forvaltningen av revisjonsselskapet hører under styret, som har ansvar for en tilfredsstillende organisering av virksomheten. Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtalen, årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet, og skal sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret skal føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten.

Styret skal sørge for at saker som skal behandles i representantskapsmøtene er tilstrekkelig forberedt.

Styret har generelt instruksjons- og omgjøringsmyndighet overfor daglig leder. Styret har imidlertid ikke instruksjonsmyndighet på selskapets revisjonsfaglige prioriteringer og beslutninger fattet av daglig leder eller andre ansatte i revisjonsselskapet.

§ 10 Styrets møter

Styremøtene ledes av styrets leder. Styret fatter vedtak med alminnelig flertall. Ved votering i styret skal hver stemme telle likt. Ved stemmelikhet teller møteleders stemme dobbelt. Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er til stede, inkludert møtende varamedlemmer. Styrets leder sørger for at det blir ført protokoll fra styremøtene. Protokollen underskrives av styrets medlemmer.

§ 11 Daglig leder

Selskapet ledes av daglig leder som ansettes av styret.

Daglig leder administrerer virksomheten og har ansvaret for at enhver arbeidsoppgave utføres i overensstemmelse med gjeldende bestemmelser og i henhold til de vedtak som er fattet av styret og representantskapet.

Daglig leder er styrets sekretær og saksbehandler. Vedkommende har tale- og forslagsrett i styrets møter, dersom ikke styret i enkeltsaker vedtar at vedkommende ikke skal kunne møte.

§ 12 Organisering av tilsynsfunksjoner

Daglig leder skal til enhver tid holde styret orientert om alle forhold av betydning for virksomheten og om økonomi og personalforhold. Vedkommende skal rapportere til styret på en slik måte og så ofte som situasjonen tilsier det og styret for øvrig måtte bestemme. Styret skal sørge for at representantskapet til enhver tid har nødvendig oversikt og i tide kan forberede nødvendige disposisjoner. Representantskapets møtebøker skal fortløpende sendes til deltakerne.

§ 13 Personvern og offentlighetsloven

De lovbestemte rutiner og saksbehandlingsregler som er etablert for ivaretagelse av personvern skal gjelde for selskapet.

§ 14 Økonomiforvaltning

Regnskap skal føres etter kommunale regnskapsprinsipper. Jf. selskapsavtalen § 20. Virksomheten skal følge et vedtatt økonomireglement.

Representantskapet skal hvert år behandle styrets forslag til økonomiplan for de neste 4 årene og årsbudsjett.

Styret forbereder representantskapets behandling av budsjettforutsetninger og budsjetttrammer. Dersom styrets forslag går ut over tidligere forutsetninger, skal representantskapet og deltakerne gjøres oppmerksom på dette. Det samme gjelder om styret må fremme forslag til endringer i vedtatte budsjetttrammer for selskapet.

Budsjettet skal følge forskrift 17. desember 1999 nr. 1568 om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper.

§ 15 Låneopptak og garantistillelse

Representantskapet vedtar rammer for virksomhetens låneopptak - begrenset til kr 7 000 000.

Låneopptak skal godkjennes av departementet; jf. kommuneloven § 50 nr. 1.

Virksomheten kan ikke stille garanti eller pantsette sine eiendeler til sikkerhet for andres økonomiske forpliktelser. Virksomheten kan ikke selv låne ut penger.

§ 16 Arbeidsgiveransvar

Styret har arbeidsgiveransvaret for de personer som til enhver tid er ansatt i virksomheten. Arbeidstakernes rettigheter etter arbeidsmiljøloven skal i sin helhet ivaretas av styret.

Selskapet skal være medlem av KS Bedrift, og skal følge de hovedavtaler og hovedtariffavtaler som gjelder for konkurranseutsatte virksomheter i kommunalsektor.

Selskapet skal ha offentlig tjenestepensjonsordning for sine ansatte.

§ 17 Personalreglement

Styret vedtar personalpolitiske retningslinjer for virksomhetens ansatte.

§ 18 Lokale lønnsforhandlinger

Daglig leder ivaretar selskapets interesser under lokale forhandlinger etter at styret på forhånd har fastsatt rammen.

Styret fastsetter daglig leders lønn.

§ 19 Møtegodtgjørelse

Godtgjørelse for møter mv. til medlemmer av styret og representantskapet utbetales i henhold til de til enhver tid gjeldende satser og reglement for virksomheten.

§ 20 Regnskap og revisjon

Styret har plikt til å se etter at det føres lovmessige regnskap og at det foretas revisjon av selskapet.

Regnskap skal føres etter kommunale regnskapsprinsipper, og fastsettes av representantskapet. Selskapets regnskap skal revideres av statsautorisert, registrert revisor eller av kommunal revisor. Revisor velges av representantskapet.

§ 21 Endring av selskapsavtalen

Selskapsavtalen kan endres. Ved avstemning gjelder reglene i § 4 i lov om interkommunale selskaper.

§ 22 Uttreden og oppløsning

Den enkelte deltaker kan ensidig si opp sin deltakelse. Oppsigelse må varsles av deltakeren minimum ett år før uttredelse. Ved uttreden fra selskapet skal deltakeren tilbakebetales sin andel av egenkapitalen på uttredelsestidspunktet – jf. selskapsavtalens § 5.

Ved uttreden av selskapet, må eierkommunene som velger å ikke være medeier i selskapet, gjøre opp sin andel av fremtidige pensjonsforpliktelser på uttredelsestidspunktet, jf. lov om interkommunale selskaper § 30. Aktuar tilknyttet selskapets pensjonsselskap forestår beregningene.

Forslag til oppløsning av selskapet må vedtas enstemmig av representantskapet. Vedtak om oppløsning må godkjennes av samtlige deltakere og av departementet, jf. lov om interkommunale selskaper §§ 30 og 32.

Styret plikter å melde fra om avviklingen til Foretaksregisteret.

§ 23 Voldgift

Eventuell tvist om forståelsen av selskapsavtalen og om fordeling av utgifter eller i forbindelse med det økonomiske oppgjøret etter oppløsning, avgjøres endelig av en voldgiftsnemnd på tre medlemmer som oppnevnes av fylkesmannen, om ikke annen ordning følger av lov eller forskrift.

§ 24 Øvrige bestemmelser

For øvrig gjelder den til enhver tid gjeldende lov om interkommunale selskaper.

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet i Torsken	9/17	31.01.2017
Kommunestyret i Torsken	5/17	14.02.2017

Investeringsbehov for oppgradering av Gryllefjord legekantor

Bakgrunn:

Gryllefjord legekantor har lokalitet ved Gryllefjord sykehjem. Legekantor er et viktig tilbud for innbyggere i nordlige delen av kommunen.

Saksprotokoll i Formannskapet i Torsken - 31.01.2017

Behandlingsinformasjon

Enstemmig som innstilling.

Vedtak

Kommunen innvilger kr 165 000 til oppgradering av legekantor i Gryllefjord. Kostnaden skal føres på investeringsbudsjett 2017 (budsjettregulering).

Rådmannens innstilling

Kommunen innvilger kr 165 000 til oppgradering av legekantor i Gryllefjord. Kostnaden skal føres på investeringsbudsjett 2017 (budsjettregulering).

Saksopplysninger

Oktober 2016 ble det gjennomført vernerunde som avdekket flere alvorlige byggetekniske avvik på legekontorlokalet. Avvikene går ut på dårlige lydforhold og generelt mye slitasje på alle rom som benyttes av dette tilbudet.

Verneombud har myndighet å stanse bruk av bygget med dårlige arbeidsforhold.

Vurdering

Oppgradering av lokalet til en tilfredsstillende standard krever et beløp som overstiger vanlig vedlikehold som kunne finansieres fra driftsbudsjett.

Kostnadsoverslag for nødvendig arbeid:

		Materiell kostnad	Arbeidskostnad	Utføres av
1	Lydisolering av 4 vegg på 3 undersøkelsesrom	1 000,-	Dekkes av vanlig lønn	Teknisk
2	Utskift av gulvbelegg, 4 rom	15 000,-	Dekkes av lønn	Teknisk
3	Utskift av kjøkkenbenk, oppvaskkum, kran og 5 benkeskap med skuff	20 000,-	Dekkes av lønn	Teknisk
4	Utskift av 5 radiatorer	45 000,-	Dekkes delvis av lønn	Teknisk
			5 000,-	Rørlegger
5	Maling av vegger	8 000,-	Dekkes av lønn	Teknisk
6	Etablering av HC-toalett	25 000,-	Dekkes av lønn	Teknisk
7	Elektrisk arbeid	-	40 000,-	Elektriker
8	Uforutsatte kostnader	6 000,-		
	SUM	114 000,-	45 000,-	
	Totalt estimert kostnad			165 000,-

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet i Torsken	3/17	31.01.2017
Kommunestyret i Torsken	6/17	14.02.2017

Statusrapport for finansforvaltningen pr 31.12.16

Saksprotokoll i Formannskapet i Torsken - 31.01.2017

Behandlingsinformasjon

Enstemmig som innstilling.

Vedtak

Forvaltningen av kommunens finansportefølje pr. 31.12.16 er tilfredsstillende.

Rådmannens innstilling

Forvaltningen av kommunens finansportefølje pr. 31.12.16 er tilfredsstillende.

Saksopplysninger

Referanser:

1. Reglement for finansforvaltningen for Torsken kommune av 24.04.12
2. Rutiner for finansforvaltningen i Torsken kommune

I henhold til finansreglementet og forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning, skal Torsken kommune ved årets utgang legge frem en rapport som viser utviklingen gjennom året og status ved årets slutt.

Finansforvaltningen har som overordnet formål og sikre en rimelig avkastning, samt stabile og lave netto finansieringskostnader for kommunens aktiviteter innenfor definerte risikorammer.

I 2016 var snittrenten (nominell rente) på kommunens låneportefølje 1,94 %. Kommunen har budsjettert med 2,6 % rente for år 2017.

Reglementets pkt. 4 sier blant annet at lånte midler over tid skal gi lavest mulig total kostnad, hvor det er hensyntatt behov for forutsigbarhet i lånekostnader.

Reglementets pkt. 7.6 sier at minimum 1/5 av låneporteføljen skal ha fast rente. Kommunen har pr. 31.12.16 fast rente på 21 % av låneporteføljen. Det vil være aktuelt å be om tilbud på fastrente i løpet av 2017.

Statusrapport for finansforvaltning pr 31.12.16.

Formål

I henhold til finansreglement og forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning, skal Torsken kommune i forbindelse med kvartalsrapporteringen per 31. mars og per 30. september, legge frem statusrapporter for finansforvaltningen til kommunestyret. I tillegg skal det ved årets utgang legges frem en rapport som viser utviklingen gjennom året og status ved årets slutt.

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning § 7 gir bestemmelser om innholdet i finansrapportene.

For aktiva skal rapporten inneholde følgende:

- Sammensetning av aktiva
- Markedsverdi, samlet og fordelt på de ulike typer aktiva
- Vesentlige markedsendringer
- Endringer i risikoeksponering
- Avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet
- Markedsrenter og egne rentebetingelser

For passiva skal rapporten inneholde:

- Sammensetning av passiva
- Løpetid for passiva
- Verdi, samlet og fordelt på de ulike typer passiva
- Vesentlige markedsendringer
- Endringer i risikoeksponering
- Avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet
- Markedsrenter og egne rentebetingelser

Startlån og etableringslån i Husbanken inngår ikke i denne rapporteringen. Det samme gjelder for eierandeler i form av aksjer i selskaper, dette blir nevnt i årsregnskapet.

1. Forvaltningen av kortsiktig likviditet

Tabell 1 – Bankinnskudd ordinære

Bankinnskudd - ordinære	31.12.16	31.12.15	Renteinntekter 2016
SpareBank1 Nord-Norge	4 330 984	5 895 211	81 499
SpareBank1 Nord-Norge (skattetrekk)	2 273 265	2 587 315	37 999

Kommunens kortsiktige likviditet er plassert som bankinnskudd. Torsken kommunen har 3 mnd. Nibor + 1,1 % på netto innskudd. Med netto innskudd menes at kommunen ved saldoberegning har totale ordinære innskudd som overstiger totale driftskreditter.

Tabell 2 – Kassekreditt

Bankinnskudd - ordinære	31.12.16	31.12.15	Netto renteutgifter
SpareBank1 Nord-Norge	15 320 485	11 407 872	279 054

2. Forvaltning av lånegjeld

Tabell 3 – porteføljeoversikt lånegjeld Torsken kommune

Langiver	Lånenummer	Restgjeld	Rentetype/Indeks	Nominell rente	Innløsningsdato
Kommunalbanken	20120164	2 712 500	Grønn p.t.	1,70 %	20.04.2032
Kommunalbanken	20050665	2 174 250	Ordinær p.t.	1,80 %	03.12.2029
Kommunalbanken	20050667	110 000	Ordinær p.t.	1,79 %	15.12.2026
Kommunalbanken	20080237	4 187 500	Ordinær p.t.	1,80 %	18.06.2029
Kommunalbanken	20080395	5 734 800	Ordinær p.t.	1,79 %	25.09.2028
Kommunalbanken	20080433	41 000	Ordinær p.t.	1,79 %	15.10.2018
Kommunalbanken	20090242	1 957 500	Ordinær p.t.	1,80 %	02.04.2031
Kommunalbanken	20100799	5 559 600	Ordinær p.t.	1,78 %	08.01.2052
Kommunalbanken	20110217	5 940 000	Ordinær p.t.	1,79 %	06.11.2052
Kommunalbanken	20110283	600 000	Ordinær p.t.	1,78 %	07.07.2031
Kommunalbanken	20120242	247 500	Ordinær p.t.	1,78 %	16.05.2022
Kommunalbanken	20120246	5 663 560	Ordinær p.t.	1,79 %	10.09.2032
Kommunalbanken	20120397	1 480 000	Ordinær p.t.	1,80 %	10.08.2032
Kommunalbanken	20120398	320 000	Ordinær p.t.	1,81 %	10.08.2032
Kommunalbanken	20130452	850 000	Ordinær p.t.	1,79 %	12.09.2033
Kommunalbanken	20130453	2 125 000	Ordinær p.t.	1,79 %	12.09.2033
Kommunalbanken	20140611	4 465 800	Ordinær p.t.	1,80 %	23.10.2034
Kommunalbanken	20150305	5 550 000	Ordinær p.t.	1,80 %	25.06.2035
Kommunalbanken		49 719 010			
KLP	83175024851	804 346	Ordinær p.t.	2,30 %	05.11.2027
KLP	83175160887	347 368	Ordinær p.t.	2,55 %	15.02.2022
KLP	83175048823	3 264 680	Ordinær p.t.	2,30 %	01.02.2030

Finansforvaltning Torsken kommune 31.12.2016

KLP	83175038798	21 791 645	Fastrente	3,10 %	15.12.2027
KLP	83175047495	437 500	Ordinær p.t.	2,55 %	15.03.2029
KLP		26 645 539			
Husbanken	11510273	478 903	Ordinær p.t.	1,51 %	01.01.2030
Husbanken		478 903			
Totalt		76 843 452	Snittrente	1,94 %	17 ar

Vektet løpetid for låneporteføljen er 17 år.

Gjennomsnittrente per 31.12.2016 for gjeldsporteføljen er 1,94 %.

Markedsrente for flytende lånegjeld er 3 mnd. Nibor. Kommunen har i dag flytende lån tilknyttet p.t. rente for til sammen kr. 55 051 807,- og fast rente for kr. 21 791 645,-. I tillegg til ovenstående lån har kommunen husbanklån/startlån på kr. 24 219 745,-. Lån som blir tatt opp i Husbanken formidles videre. Formidlingslån er behovsprøvd og kan omfatte unge i etableringsfasen, barnefamilier, enslige forsørgere, funksjonshemmede, flyktninger, personer med oppholdstillatelse på humanitært grunnlag og andre vanskeligstilte grupper. Ved tap skal kommunen dekke 25 % av lånet, resterende beløp dekker Husbanken.

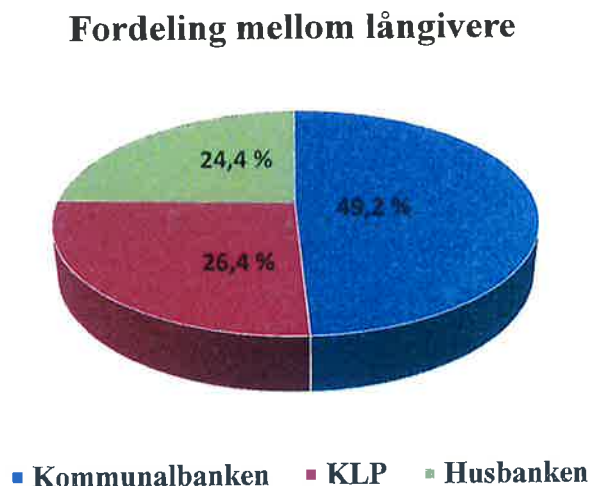
Fastrente

Ved å benytte seg av fastrente holdes renten fast i en valgfri periode vanligvis fra 1 til 10 år.

Rentevilkårene er avhengig av de vilkår som gjelder i rentemarkedet (swapmarkedet). Ved utløpet av avtaleperioden kan lån fornyes med en ny fastrenteperiode eller konverteres kostnadsfritt til ett av bankens øvrige renteprodukter. Lån med fast rente kan innløses i avtaleperioden mot markedskurs.

For å vise dagens vilkår på fastrenter tar en utgangspunkt i rentekurven (swaprenter NOK 1 -10 år). Swaprenten per 31.12.2016 er på 1,27 % (1 år) til 1,95 % (10 år), i tillegg vil man ha et marginpåslag. Torsken kommune har ikke bedt om tilbud på fastrente i 2016, men renten er for tiden lav og det vil være aktuelt å be om tilbud i løpet av 2017. P.t. renten har vært lav de siste årene, slik at det ikke har lønt seg å binde renten.

Figur 1 – Fordeling mellom långiverne

(Inkl. formidlingslån)

Finansreglementet legger rammer for spredning av låneopptak. Fordelingen av långiverne er vist i figuren over, og er i samsvar med reglementets bestemmelser.

Finansreglementet legger bestemmelser om fordelingen mellom flytende og fast rente. Kommunen har i dag om lag 21 % på fast rente dvs nesten 1/5 av porteføljen, og reglementets bestemmelser pkt. 7.6.b sier at minimum 1/5 (20 %) av renten skal være fast.

3. Totalbildet / Stresstest av forvaltningen

Tabell 4 - Budsjettrapport

	2017	2018	2019	2020
Budsjettert lånerente	2,6 %	2,6 %	2,6 %	2,6 %
Budsjettert innskuddsrente	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %
Budsjettert bruk av lån	13 366 604	3 300 000	2 000 000	2 000 000
Budsjettert avdrag	4 100 000	4 100 000	4 100 000	4 100 000
Forventet gjennomsnittlig kortsiktig likviditet	7 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
Total gjeld (ekskl. formidlingslån)	76 843 452	76 843 452	76 843 452	76 843 452
Påløpte gjeldsrenter	2 918 956	2 918 956	2 918 956	2 918 956
Påløpte innskuddsrenter	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Netto renter	2 418 956	2 418 956	2 418 956	2 418 956

Tabellen viser forventet utvikling av lånegjeld, kortsiktig likviditet, renteinntekter og renteutgifter forutsatt at flytende renter blir lik budsjett- og økonomiplanrentene.

Tabell 5 – Budsjettavvik ved 1 % ekstra rentestigning

Kostnadsendring ved rentestigning	2017	2018	2019	2020
Renteøkning (høyere enn budsjettet)	1 %			
Gjeldsrente	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000
Bankinnskudd - ordinære	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Bankinnskudd – Særvilkår	-	-	-	-
Netto renter ved 1 prosent rentestigning	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Avvik fra budsjett ved 1 % ending i rente	581 044	581 044	581 044	581 044

Tabellen over viser avvik fra stipulerte rentekostnader i budsjett og økonomiplan (netto renter i tabell 5) Torsken kommune vil påløpe seg dersom renten blir 1 % høyere enn forutsatt (se budsjetterte renter i tabell 5).

4. Endringer i risikoeksponering

All kortsiktig likviditet står i dag på konto hos hovedbankforbindelse. Hovedbankforbindelsen har ikke fått nedsatt rating siden forrige rapport.

Låneporteføljen har lav refinansieringsrisiko og renterisiko er symbolisert i tabell 5 over.

5. Avvik

Statusrapporten viser at det ikke er avvik fra rammene i finansreglementet.

Vedlegg – kontrollseddel finansrapport mot forskriftens krav

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning § 7; rapporteringen skal inneholde en beskrivelse og vurdering av:

A – Aktiva	
Sammensetning av aktiva	Oppfylt
Markedsverdi, samlet og fordelt på ulike typer aktiva	Oppfylt
Vesentlige markedsendringer	Oppfylt
<i>-Har endringene betydning for kommunen</i>	Oppfylt
Endringer i risikoeksponering (vurdering)	Oppfylt
Avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet	Oppfylt
Markedsrenter og egne rentebetingelser	Oppfylt

B – Passiva	
Sammensetning av passiva	Oppfylt
Løpetid for passiva	Oppfylt
<i>-Hvordan gjelden er satt sammen, samt forfallstidspunkt for gjelden</i>	Oppfylt
Verdi, samlet og fordelt på ulike typer passiva*	Oppfylt
Vesentlige markedsendringer	Oppfylt
<i>-Har endringene betydning for kommunen</i>	Oppfylt
Endringer i risikoeksponering (som kommunen er utsatt for)	Oppfylt
Avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet	Oppfylt
Markedsrenter og egne rentebetingelser	Oppfylt

*Kostnadsbasert verdi

Konklusjon: Statusrapport er i tråd med forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning § 7.

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet i Torsken	5/17	31.01.2017
Kommunestyret i Torsken	7/17	14.02.2017

Biblioteklokaler i Torsken kommune - Gryllefjord

Saksprotokoll i Formannskapet i Torsken - 31.01.2017

Behandlingsinformasjon

Det ble satt fram følgende forslag til innstilling: Kommunestyret i Torsken ønsker å få etablert bibliotek, fjernarkiv ol. i de tidligere banklokalene i Gryllefjord. Rådmann gis delegasjon til å inngå leieavtale med huseier.

Framlagte forslag til innstilling, ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunestyret i Torsken ønsker å få etablert bibliotek, fjernarkiv ol. i de tidligere banklokalene i Gryllefjord. Rådmann gis delegasjon til å inngå leieavtale med huseier.

Rådmannens innstilling

Saken legges fram til drøfting.

Saksopplysninger

Torsken kommune ved rådmann har gjort en henvendelse til Arild Pedersen som er eier av «banklokalene» om mulighet til å leie lokalene til bibliotek og arkivlokaler. Noe han stiller seg positiv til og ønsker å få et tilbud fra Torsken kommune.

Dagens hovedbibliotek er lokalisert på Gryllefjord skole. Lokalene er små, lavt under taket og lite tilgjengelig for publikum. Det er ikke plass i disse lokalene til å etablere studieplasser eller å etablere noen form for lære - basestasjoner.

Siden biblioteket ble flyttet fra sentrum og opp til skolen, har besøkstallene stort sett utgjort 0 besøkene. Dette er trist når man kan se til nabokommunen som har fått biblioteket til å være det pulserende hjertet i bygden, og et naturlig samlingspunkt for befolkningen.

Torsken kommune har lite og få godkjente lokaler til bruk som arkiv. « Bankhvelvet» vil være et ypperlig rom til fjernarkiv. En lokalitet som også vil bli godkjent i hht til forskrift om offentlige arkiv, kap 4; oppbevaring og sikring av offentlige arkiv.

«Banklokalene» er gode utstillingslokaler, og det ville ha vært bra å kunne etablere turistinformasjon midt i bygda.

Vurdering

«Banklokalene» har alle fasiliteter som bibliotek, fjernarkiv, turistinformasjon og utstillingslokaler utløser, og kan gi Torsken kommune mange muligheter fremover.

Forskrift om offentlege arkiv

Dato	FOR-1998-12-11-1193
Departement	Kulturdepartementet
Publisert	I 1998 1743
Ikrafttredelse	01.01.1999
Sist endret	FOR-2015-12-11-1447
Endrer	
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1992-12-04-126-§12, LOV-1970-06-19-69-§8, LOV-1970-06-19-69-§11, LOV-1967-02-10-§20
Kunngjort	
Korttittel	Forskrift om offentlege arkiv

Kapitteloversikt:

Kapittel I. Verkeområde og arkivansvar (§§ 1-1 - 1-3)

Kapittel II. Arkivorganisering og arkivsystem (§§ 2-1 - 2-15)

Kapittel III. Arkivrutinar (§§ 3-1 - 3-23)

Kapittel IV. Oppbevaring og sikring av offentlege arkiv (§§ 4-1 - 4-12)

Kapittel V. Eldre og avslutta arkiv (§§ 5-1 - 5-12)

Kapittel VI. Iverksetjing og overgangsføresegner (§6-1)

Hjemmel: Fastsett ved kgl. res. 11. desember 1998 med heimel i lov av 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv § 12, lov av 19. juni 1970 nr. 69 om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven) § 8 og § 11 og lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 20. Fremja av Kulturdepartementet.

Endringer: Endra ved forskrifter 2 mars 2001 nr. 182, 29 juni 2001 nr. 723, 17 okt 2008 nr. 1119, 11 des 2015 nr. 1447.

Kapittel I. Verkeområde og arkivansvar

§ 1-1. Arkivansvaret i offentlege organ

Offentlege organ pliktar å halde arkiv i samsvar med føresegnene i forskrifta her. Som offentlig organ blir rekna statleg, fylkeskommunal eller kommunal institusjon eller eining, jf. arkivlova § 2. Den enkelte kommune og fylkeskommune skal fastsetje kva for institusjonar og einingar som eventuelt skal reknast som egne organ etter forskrifta her.

Det overordna ansvaret for arkivarbeidet i eit offentlig organ tilligg den øvste leiinga i organet. I kommunar og fylkeskommunar er arkivansvaret ein del av det overordna administrative ansvaret som er tillagt administrasjonssjefen, jf. kommunelova § 23.

Eit offentlig organ har ansvaret for at underliggjande organ får nødvendige rettleiingar, råd og instruksar for arkivarbeidet i samsvar med føresegner gitt i eller i medhald av arkivlova. Organet har det overordna arkivansvaret for offentlege utval som organet har nedsett.

Arkivansvaret etter dei enkelte føresegnene i forskrifta her er knytte til organet, ikkje den enkelte tenestemann, med mindre anna er særskilt fastsett.

§ 1-2. Særreglar for offentlege utval m.m.

Offentlege utval blir ikkje rekna som eigne organ etter forskrifta her. Med offentlege utval er meint statlege, fylkeskommunale og kommunale råd, utval, nemnder, komitear o.l.

Offentlege utval som er oppretta ved lov eller kongeleg resolusjon, skal likevel ha eige arkiv med mindre anna er fastsett av det opprettande organet, vedkomande departement eller overordna organ.

For andre offentlege utval kan organa nemnde i andre ledd fastsetje at utvalet skal ha eige arkiv.

Høvet til å halde eige arkiv etter andre og tredje ledd gjeld likevel ikkje dersom verksemda til eit utval inngår i den ordinære saksbehandlinga hos eit offentleg organ. I slike høve skal saksdokumenta journalførast og arkiverast hos dette organet.

Dersom eit offentleg utval ikkje skal ha eige arkiv, skal utvalets saksdokument journalførast og arkiverast hos overordna organ eller hos det organet dette fastset.

For offentlege utval som skal ha eige arkiv, gjeld føresegnene i kap. II C, III C, IV og V. Inngåande og utgåande saksdokument til/frå slike utval skal journalførast etter føresegnene i kap. II B.

§ 1-3. Særskilde organ

For særskilde organ eller utval, eller grupper av slike organ/utval, kan Riksarkivaren fastsetje føresegner som fråvik forskrifta her.

Kapittel II. Arkivorganisering og arkivsystem

A. Organisering og ordning

§ 2-1. Organisering av arkivarbeidet

Arkivarbeidet i eit offentleg organ skal som hovudregel utførast av ei eiga eining, ei arkivteneste, under dagleg leiing av ein arkivansvarleg. Arkivtenesta skal vere felles for organet. Dersom ikkje særlege omsyn tilseier noko anna, skal ho vere underlagd den administrasjonseininga som har ansvaret for organets fellessaker.

§ 2-2. Arkivplan

Eit offentleg organ skal til kvar tid ha ein ajourført samleplan, ein arkivplan, som viser kva arkivet omfattar og korleis det er organisert. Arkivplanen skal også vise kva slags instruksar, reglar, planar m.v. som gjeld for arkivarbeidet.

§ 2-3. Arkivnøkkel

Organet skal normalt ha eit klassifikasjonssystem - ein arkivnøkkel - som omfattar alle dei saksområda organet steller med. Innføring av nye og reviderte nøklar skal meldast til Riksarkivaren for registrering, jf. § 7 i arkivlova.

I arkivnøkkelen bør det skiljast mellom eigenforvaltning og fagsaker. Dersom ikkje Riksarkivaren har fastsett noko anna, skal statlege organ følgje Felles arkivnøkkel for statsforvaltninga.

Når ein ny arkivnøkkel blir teken i bruk, skal han kunne utvidast på alle nivå. Ved overgang til ny arkivnøkkel skal ein også byrje på ny periode i arkivet, jf. kap. III B om periodisering av arkiv, og alle nye saker skal klasserast etter den nye nøkkelen.

§ 2-4. *Arkivordning*

Daglegarkivet (aktivt arkiv) skal vere sentralisert så langt dette er praktisk tenleg.

I aktivt arkiv inngår

- a) sakarkivet (som omfattar alle saksdokumenta) med tilhøyrande register og databasar, som journalar, journalregister og kopibøker m.v.
- b) møtebøker, fagsystem, databasar og andre arkivseriar og dokument som blir mottekne eller skapte i tilknytning til den verksemda organet driv.

Sakarkivet frå avslutta journalperiodar og andre arkivseriar som ikkje lenger er i aktiv bruk, skal skiljast ut frå daglegarkivet og plasserast i bortsetjingsarkiv.

§ 2-5. *Oppstilling av arkivet*

Sakarkivet skal vere oppstilt etter arkivnøkkelen. Alle saksdokument skal arkivleggjast i samsvar med føresegnene i § 3-8. Med unntak av det som er nemnt i tredje ledd nedanfor, skal dokument som høyrer til den same saka, normalt arkivleggjast samla, og innanfor kvart emne i arkivnøkkelen skal sakene plasserast på grunnlag av journalen.

For materiale som ikkje er ordna etter arkivnøkkelen, skal det utarbeidast ein systematisk ordna oppstillingsplan. For databasar og anna elektronisk arkivmateriale skal det utarbeidast dokumentasjon som gjer det mogleg å nytte materialet også etter at den ordinære bruken er avslutta.

Arkivdokument som krev spesielle oppbevaringstilhøve, kan skiljast ut frå sakarkivet og forvarast som eigne arkivdelar.

I bortsetjingsarkivet skal materialet vere ordna etter den arkivnøkkelen og den oppstillingsplanen som vart nytta da materialet var aktivt arkiv.

B. Journal og elektroniske arkivsystem

§ 2-6. *Journalføring og anna registrering*

Eit offentleg organ skal ha ein eller fleire journalar for registrering av dokument i dei sakene organet opprettar. I journalen skal ein registrere alle inngåande og utgåande dokument som etter offentleglova § 4 må reknast som saksdokument for organet, dersom dei er gjenstand for saksbehandling og har verdi som dokumentasjon. Organinterne dokument, jf. § 1-1 til § 1-3, registrerer organet i journalen så langt organet finn det tenleg. Desse organinterne dokumenta skal likevel alltid journalførast:

- a) dokument som omtalt i offentleglova § 14 andre ledd
- b) dokument som omtalt i offentleglova § 16 fyrste ledd bokstav a til d, § 16 andre ledd og § 16 tredje ledd første punktum
- c) dokument som omtalt i offentlegforskrifta § 8.

Dokument som skal haldast utanfor arkivet etter § 3-18 fyrste ledd og § 3-19 i føresegnene her, skal ikkje journalførast.

Dokument i saker om innsyn er ikkje omfatta av journalføringsplikta, med mindre dokumenta gjeld eller inneheld ei nærmare grunngjeving, ein klage, eit krav om betaling for innsyn eller eit spørsmål om korleis innsyn skal givast.

Journalar skal førast elektronisk eller på papir. Dersom journalen inngår i eit elektronisk arkiv- eller saksbehandlingssystem, skal ein på enkel måte kunne hente ut og gjere tilgjengeleg dei journalopplysningane som allmenta har krav på å få innsyn i, jf. § 2-7.

Arkivplanen skal innehalde eit fullstendig og ajourført oversyn over dei systema som blir nytta til journalføring og eventuelle andre former for registrering av saksdokument. Elektroniske system skal vere fullgodt dokumenterte.

0 Endra ved forskrifter 2 mars 2001 nr. 182 (i kraft 1 april 2001), 17 okt 2008 nr. 1119 (i kraft 1 jan 2009), 11 des 2015 nr. 1447.

§ 2-7. Opplysningar i journal- og arkivsystem

Innføring i journalen skal skje på ein måte som gjer det mogleg å identifisere dokumentet, så langt dette kan gjerast utan å røpe opplysningar som er undergitt teieplikt i lov eller i medhald av lov, eller som elles kan unntakast frå offentleg innsyn. Ved registrering av dokument i journalen skal ein føre inn følgjande:

- a) journalføringsdato,
- b) saks- og dokumentnummer (journalnummer i papirbaserte journalar),
- c) sendar og/eller mottakar,
- d) opplysningar om sak, innhald eller emne,
- e) datering på dokumentet.

I tillegg skal journalen innehalde arkivkode (etter arkivnøkkelen), ekspedisjons- eller avskrivingsdato og avskrivingsmåte.

Er det ikkje mogleg å registrere eit dokument utan å røpe opplysningar som er undergitt lovheimla teieplikt, eller som allmenta elles ikkje kan krevje, kan det nyttast nøytrale kjenneteikn, utelatingar eller overstryking på den kopien eller utskrifta av journalen som allmenta kan krevje innsyn i. Heil utstryking av ei innføring kan berre nyttast dersom det er nødvendig for ikkje å røpe opplysningar som er undergitt lovheimla teieplikt. For registrering av trygginggraderte dokument gjeld føresegnar om informasjonstrygging § 4-10 til § 4-17 fastsette i medhald av tryggingsslova. For registrering av vernegraderte dokument gjeld verneinstruksen § 8.

I arkivsystemet kan ein i tillegg registrere opplysningar som skal nyttast i den interne saksoppfølginga, t.d. om saksbehandlar, behandlingsfristar o.l. Andre opplysningar enn dei obligatoriske journalopplysningane, jf. første og andre ledd, treng ikkje takast med i den kopien eller utskrifta av journalen som allmenta kan krevje innsyn i.

Dokument som høyrer til same saka, skal i journalen knytast i hop med felles saksnummer eller anna tilvising.

0 Endra ved forskrifter 29 juni 2001 nr. 723 (i kraft 1 juli 2001), 17 okt 2008 nr. 1119 (i kraft 1 jan 2009).

§ 2-8. Journalar på papir

Ved journalføring på papir må ein sjå til at journalen inneheld dei opplysningane som krevst, jf. § 2-7 første og andre ledd. Statlege organ bør nytte ein av statens fellesblankettar.

§ 2-9. Elektronisk journalføring

For elektronisk journalføring skal offentlege organ normalt nytte eit arkivsystem som følgjer krava i Noark-standarden. Nye system skal vere godkjende av Riksarkivaren før dei blir tekne i bruk.

§ 2-10. Kvalitetssikring av elektronisk journal og arkivsystem

Organet skal leggje opp administrative rutinar som sikrar at arkivtenesta kan utføre kvalitetssikring av journal- og arkivdatabasen. Leiinga for organet må avgjere kven som skal ha høve til å gjere ulike former for registreringar og rettingar i basen.

Kvar dag skal det takast tryggingskopi av databasen på elektronisk lagringsmedium. Tryggingskopiane skal lagrast på einingar som er fysisk åtskilde frå dei einingane der databasen ligg.

C. Lagringsmedium

§ 2-11. *Generelt*

Til arkivmateriale som etter gjeldande føresegner skal takast vare på for ettertida, skal det nyttast godkjent lagringsmedium, jf. §§ 2-12 - 2-15. Materiale på elektronisk medium må kopierast eller konverterast til nye lagringseiningar i den grad det er nødvendig for å ta vare på og ha tilgang til dokumentinnhaldet.

§ 2-12. *Papirkvalitet*

Papir som lagringsmedium skal vere arkivhaldbart. Det skal oppfylle internasjonal standard for permanent papir (ISO 9706). Riksarkivaren kan fastsetje at det skal brukast spesialpapir til særskilde formål. Han kan også gi føresegner om skrivemateriell etc.

§ 2-13. *Elektroniske saksdokument*

Saksdokument i offentlege arkiv kan lagrast elektronisk. Ein føresetnad for slik lagring er at det blir nytta fullgode system, rutinar, dokumentlagringsformat og lagringsmedium som er godkjende av Riksarkivaren gjennom generelle føresegner eller enkeltvedtak. Riksarkivaren kan fastsetje at visse typar arkivmateriale også skal arkiverast på papir.

Både den elektroniske og ein eventuell papirbasert versjon av dokumenta kjem inn under reglane i kap. V om behandling av eldre og avslutta arkiv. Riksarkivaren kan fastsetje at anten begge versjonane eller berre den eine skal avleverast til arkivdepot.

§ 2-14. *Anna elektronisk arkivmateriale*

For elektroniske register og databasar krevst det ikkje arkiveksemplar på papir. Men systema som dei inngår i, skal vere godt nok dokumenterte til at materialet kan nyttast også etter overføring til arkivdepot, jf. kap. V. Dokumentasjonen skal inngå i arkivplanen. Dersom slike system produserer eller lagrar saksdokument, skal dokumenta behandlast etter reglane i § 2-13.

Riksarkivaren kan fastsetje, gjennom generelle føresegner eller enkeltvedtak, at elektroniske system som nemnde i første ledd allereie når dei blir oppretta, skal ha eksportfunksjonar som sikrar at bevaringsverdig materiale kan avleverast til arkivdepot på eit eigna lagringsformat og med fullgod dokumentasjon.

Opplysningar som ikkje lenger er aktuelle, skal ikkje slettast utan at det ved generelle føresegner eller enkeltvedtak er gitt samtykke til kassasjon, jf. kap. III C. Opplysningar som blir fjerna frå eit register eller ein database ved oppdatering e.l., kan i staden overførast til anna lagringseining («historisk» base eller fil).

§ 2-15. *Mikrofilm som arkivmedium*

Arkivmateriale på mikrofilm kan erstatte originaldokument på papir dersom ein oppfyller dei krava til rutinar og kvalitetssikring som er utarbeidde av Riksarkivaren. Riksarkivaren kan likevel fastsetje at visse typar originaldokument ikkje kan erstattast med mikrofilmkopiar.

Kapittel III. Arkivrutinar

A. Behandling av post og saksdokument

§ 3-1. Mottak og opning av vanleg post

Inngående post skal leverast til arkivtenesta. Dersom arkivfunksjonane er desentraliserte, i delarkiv eller eigne journalførande einingar, må ein fastsetje kva for eining av arkivtenesta som skal motta post som er adressert til organet utan nærmare spesifikasjon.

Personleg adressert post, dvs. brev der personnamnet er nemnt før namnet på organet, skal leverast uopna til adressaten, med mindre organet har inngått avtale med adressaten om at arkivtenesta kan opne slik post. Dersom brevet viser seg å vere eit saksdokument for organet, skal det straks returnerast til arkivtenesta og behandlast som post til organet. Dette gjeld også post som er adressert til den politiske leiinga i eit organ.

Post til organet skal opnast av arkivtenesta. Rekommandert post og verdipost må behandlast etter særskilde reglar. Det same gjeld annan post dersom det er nødvendig av tryggingssgrunnar, jf. tryggingsslova og verneinstruksen, eller for å ivareta lovbestemd teieplikt.

I samband med opninga av posten skal det gjennomførast arkivavgrensing etter føresegnene i kap. III C.

0 Endra ved forskrift 29 juni 2001 nr. 723 (i kraft 1 juli 2001).

§ 3-2. Behandling av telefaks og elektronisk post

Dokument som blir avsende eller mottekne via telefaks og e-post, og som etter form eller innhald må reknast som saksdokument for organet, skal arkivmessig behandlast som andre saksdokument etter denne forskrifta, jf. særleg §§ 2-6, 3-1 og 3-8.

Organ som nyttar e-post, skal ha eit sentralt e-postmottak for post til organet. E-post til det sentrale postmottaket skal opnast av arkivtenesta.

§ 3-3. Behandling av dokument på ulike medium

Dersom organet ikkje nyttar elektronisk arkivering etter føresegnene i § 2-13, skal skriftlege saksdokument som blir mottekne på anna medium enn papir, eller på papir som det er grunn til å tru ikkje er arkivhaldbart, straks kopierast eller skrivast ut på slikt papir. Kopien eller utskrifta på arkivhaldbart papir skal i så fall utgiere arkiveksempelret av dokumentet.

Dersom saksdokument som nemnt i § 3-2 blir ettersendt i original, kan ein kaste kopi eller utskrift av dokumentet, jf. første ledd.

§ 3-4. Stempling av saksdokument

Mottekne saksdokument på papir skal ved journalføringa påførast stempel som identifiserer dokumentet og knyter det til journalen. Stemplet skal minst ha følgjande rubrikkar: namnet på organet, saks- og dokumentnummer (journalnummer) og journalføringsdato.

Arkivkode (etter arkivnøkkelen) skal førast på saksomslaget, eventuelt også på dokumentet dersom ein finn dette tenleg. Dersom ein ikkje har saksomslag, skal arkivkoden alltid førast på dokumentet.

§ 3-5. Registrering og fordeling

Saksdokument skal registrerast i journalen før dei går til saksbehandling. Dette gjeld også

for hastesaker, sjølv om desse kan vere underlagde særskilde behandlingsprosedyrar.

§ 3-6. Behandling av dokument som tilhøyrrer den same saka

Arkivtenesta må sørge for at nye saksdokument blir knytte til eventuelle tidlegare dokument i den same saka og arkivlagde saman med desse. Dette bør gjerast ved at ein finn fram tidlegare dokument i saka frå arkivet og legg desse ved det nye saksdokumentet (bilegging) før det går til saksbehandling. Dersom ein ikkje praktiserer bilegging, må dokumenta i ei sak samlast seinast ved arkivlegging, jf. likevel § 2-5 tredje ledd.

Saksbehandlar er ansvarleg for at saksdokumenta blir haldne samla så lenge saka er til behandling.

§ 3-7. Oppfølging av saksbehandlinga

Arkivtenesta kan påleggjast å registrere forfall (behandlingsfristar) etter retningslinjer som leiinga for organet fastset. Når ei sak nærmar seg forfallsdato, gir arkivtenesta melding til rette vedkomande.

Til fastsett tid, i statlege organ normalt fire gonger i året, skal det takast ut oppgåve over saker som ikkje er ferdigbehandla (restanseliste). Oppgåva skal utarbeidast på grunnlag av journalen, men saker som eventuelt er registrerte på annan måte, må også kome med.

Leiinga for organet avgjer tidsfristane for restansekontrollen og kan likeins avgjere at visse saker skal haldast utanom restanseoppgåvene.

§ 3-8. Avskrivning og arkivlegging

Når behandlinga er avslutta og svarbrev er ekspedert, skal alle dokumenta i saka tilbake til arkivtenesta, og det dokumentet som eventuelt var opphav til saksbehandlinga (det innkomne brevet e.l.), skal avskrivast i journalen. Innkomne dokument som ikkje krev svar, eller som det er gitt munnleg svar på, skal avskrivast i journalen når det er påført avgjerd om dette. Når eit dokument får førebels svar eller blir sendt andre til fråsegn, skal det ikkje endeleg avskrivast.

Etter avskrivning skal saka arkivleggjast. Arkivtenesta må sjå til at arkivkoden er korrekt og at arkivavgrensing er utført. Ved arkivlegging av elektroniske saksdokument må organet gjennom faste rutinar sikre at rett versjon av dokumentet blir arkivlagd, og at ein oppfyller dei krava som er fastsette med heimel i § 2-13.

§ 3-9. Kopibok

Organet skal normalt lage kopibok som inneheld kopi av alle utgåande dokument. Riksarkivaren kan fastsetje, gjennom generelle føresegner eller enkeltvedtak, at elektronisk arkiv på visse vilkår kan erstatte kopiboka, jf. § 2-13.

§ 3-10. Interne utlån, intern informasjon

Ingen saker eller dokument må fjernast frå arkivet utan at det er registrert i journalen eller markert ved utlånskort i arkivet. Arkivdokument skal normalt ikkje nyttast til intern sirkulasjon for informasjonsformål. Til dette bør ein nytte kopiar.

§ 3-11. Eksterne utlån

For å unngå at arkivmateriale går tapt, skal det ikkje lånast ut saker eller dokument frå arkivet til ekstern bruk med mindre spesielle omsyn gjer dette nødvendig. I staden kan dokumenta kopierast.

B. Periodisering av arkiv

§ 3-12. Journalperiodar

Sakarkiv og den tilhøyrande journalen skal delast inn i periodar. Det skal være samsvar mellom periodeinndelinga i journalen og sakarkivet, men ein periode i elektronisk journal kan omfatte fleire periodar i sakarkivet. Arkivperiodane bør vere på minst 4 - 5 år og følgje kalenderåret.

Leiinga for organet kan fastsetje at enkelte delar av sakarkivet (t.d. personalmapper) skal haldast utanfor periodiseringa eller følgje særskilde prinsipp for periodisering. Slike unntak skal spesifiserast i arkivplanen.

Når ein arkivperiode blir avslutta, skal arkivmaterialet frå perioden skiljast ut frå det aktive arkivet. Papirbaserte sakarkiv, journalar, eventuelle journalregister og kopiboka skal setjast i bortsetjingsarkiv etter føresegnene i § 3-14. Elektroniske journalar og sakarkiv skal behandlast etter føresegnene i §§ 3-15 - 3-17.

§ 3-13. Skarpt periodeskilje eller overlappingsperiode

Ved journalføring på papir skal ein nytte skarpt periodeskilje. Dette inneber at ein set bort alle dokument som vart registrerte i den avslutta perioden. Dokument som tilhøyrer saker som er aktive ved periodeskiljet, kan anten setjast bort saman med den avslutta perioden eller overførast til den nye perioden. I begge tilfelle må ein syte for tilvisingar i journalen og saksmappane som sikrar at ein kan finne att saker eller dokument som kryssar periodeskiljet.

Skarpt periodeskilje skal også nyttast når det skjer grunnleggjande endringar i arkivet, t.d. overgang frå papirbasert til elektronisk journal.

Dersom journalen er elektronisk, kan ein ved normal overgang mellom arkivperiodar bruke overlappingsperiode i staden for skarpt skilje, slik det er gjort greie for i Noark-standarden.

§ 3-14. Bortsetjing av arkivmateriale

Ved bortsetjing skal dei enkelte arkivstykkar (esker, pakkar, protokollar, filmrullar, elektroniske lagringsmedium etc.) merkjast tydeleg med namnet på arkivskapar (dvs. namnet på organet og eventuelt avdeling eller journalbokstav), innhaldet i arkivstykket (til vanleg kode og tekst i arkivnøkkelen) og kva tidsrom arkivmaterialet omfattar.

Arkivavgrensing (som ikkje er gjennomført tidlegare) og kassasjon skal gjennomførast i samsvar med gjeldande føresegner og retningslinjer, jf. kap. III C. Dersom bortsetjingsarkivet inneheld materiale som seinare skal kasserast, skal dette materialet plasserast for seg og ikkje blandast saman med det som skal bevarast.

Det skal lagast ei summarisk liste over det materialet som blir kassert, og ei fullstendig arkivliste (tilsvarande avleveringslista, jf. §§ 5-4, 5-8 og 5-12) over det som skal bevarast. Ved bruk av elektronisk journal kan avleveringslista produserast automatisk frå journalsystemet, men nummerering av arkivstykkar må påførast særskilt.

Møtebøker, protokollar, kopibøker og papirbaserte journalar skal bindast inn seinast ved bortsetjing. Riksarkivaren kan gi retningslinjer for innbinding.

§ 3-15. Periodeinndeling i elektronisk journal og arkiv

Når ein periode blir avslutta i elektronisk journal og eventuelt tilhøyrande elektronisk sakarkiv, skal databasen reorganiserast slik at alle saker som høyrer til den avslutta perioden, blir skilde ut (jf. Noark-standarden). Dette kan anten gjerast ved å ta sakene frå den avslutta perioden ut av basen, eller ved å la dei utgjere ei eiga logisk eining i eller i tilknytning til den aktive basen, jf. § 3-16 om historisk database.

§ 3-16. Framfinning i elektronisk journal og arkiv frå avslutta periodar

Organet skal syte for nødvendige hjelpemiddel til å finne fram i elektroniske journalar og arkiv frå avslutta periodar, så lenge arkivmaterialet er i organets varetekt, jf. § 5-2 om avlevering til arkivdepot. Dette kan gjerast ved å opprette ein eller fleire historiske databasar, dvs søkbare databasar for dei avslutta periodane. Dersom berre journalen er elektronisk, kan ein i staden for historisk database basere framfinninga på papirutskrifter, slik det er gjort greie for i Noark-standarden.

§ 3-17. Klargjering av elektronisk journal og arkiv for deponering i arkivdepot

Ein elektronisk kopi av basen for ein avslutta periode skal klargjerast for deponering i arkivdepot.

For statlege organ skal data organiserast slik som det er spesifisert i Noark-standarden. Deponering skal skje straks, jf. elles føresegnene for avlevering frå statlege organ til Arkivverket, kap. V.

Kommunar og fylkeskommunar skal følgje den same prosedyren eller eit anna opplegg som på fullgod måte ivaretek omsynet til langtidslagring og framtidig dokumentasjon.

C. Arkivavgrensing, kassasjon, bevaring

§ 3-18. Definisjonar

Med arkivavgrensing er meint at dokument som fell inn under definisjonen av arkiv i § 2 i arkivlova, men som verken er gjenstand for saksbehandling eller har verdi som dokumentasjon, blir halde utanfor eller fjerna frå arkivet.

Med kassasjon er meint at arkivmateriale som har vore gjenstand for saksbehandling eller hatt verdi som dokumentasjon, blir teke ut av arkivet og sletta eller destruert. Med bevaring er meint at arkivmateriale blir oppbevart for framtida og avlevert til arkivdepot. Materiale som kjem inn under føresegner om bevaring, kan såleis ikkje kasserast.

Til føresegner om bevaring og kassasjon kan det knytast tidsgrenser.

§ 3-19. Arkivavgrensing

Arkivavgrensing bør gjennomførast i samband med postbehandling eller arkivlegging. Dersom dette ikkje er skjedd, skal det gjerast ved bortsetjing eller seinast ved avlevering til arkivdepot. Materiale som blir skilt ut ved arkivavgrensing, kan oppbevarast separat utanfor arkivet, slettast eller kastast.

Følgjande typar av materiale skal skiljast ut ved arkivavgrensing:

1. Trykksaker, rundskriv, anna mangfald og allment tilgjengeleg materiale og blankettar som ikkje er utfylte. Frå dette er det følgjande unntak:
 - a) det organet som har utferda slikt materiale, skal arkivere eitt eksemplar og dei nødvendige forarbeida,
 - b) dokument som fører til saksbehandling, eller som er nødvendige vedlegg til ei sak, skal arkiverast.
2. Konsept, utkast, kladdar og kladdenotat, ekstra kopiar, interne meldingar o.l. som ikkje har verdi for saksbehandling eller dokumentasjon. Frå dette er det følgjande unntak:

- a) konsept som har noteringar og påteikningar som er nødvendige for å forstå saka og den samanhengen ho står i, skal arkiverast,
 - b) kopi av utgåande dokument skal arkiverast,
 - c) andre kopiar m.v. som er nødvendige vedlegg til ei sak, skal arkiverast.
3. Tekstbehandlingsfiler o.l., bortsett frå det som eventuelt inngår i elektronisk sakarkiv, jf. § 2-13.
4. Sakspapir som medlemene av offentlege utval mottek, med mindre dokumenta må reknast som saksdokument for det organet medlemen representerer.
5. Anna materiale som verken er gjenstand for saksbehandling eller har verdi som dokumentasjon.

§ 3-20. *Bevaringspåbod*

Dersom ikkje Riksarkivaren fastset noko anna, skal følgjande materiale alltid bevarast:

- a) arkivmateriale eldre enn 1950, etter at arkivavgrensing er utført,
- b) møtebøker, forhandlingsprotokollar, referatprotokollar, møterefertat og eventuelle vedleggsseriar til desse,
- c) organets eigne årsmeldingar,
- d) kopibøker (kopiar av utgåande dokument) og kopibokregister,
- e) journalar, medrekna journaldatabasar, og journalregister,
- f) alle andre former for register og hjelpemiddel som kan brukast til framfinning, t.d. arkivnøklar som organet har brukt,
- g) arkivplanar,
- h) presedenssaker og andre saker av prinsipiell karakter, også innanfor saksgrupper der det i godkjende kassasjonsreglar er gitt kassasjonspåbod utan spesifiserte unntak,
- i) kart, unnateke trykte kart utan påteikningar,
- j) teikningar og fotografi som har inngått som eit ledd i den verksemda organet har drive,
- k) grunnlagsmateriale, innstillingar, protokollar/referat og endelege vedtak frå styre, råd, nemnder og utval.

§ 3-21. *Kassasjon*

For materiale som ikkje kjem inn under arkivavgrensinga i § 3-19 eller bevaringspåboda i § 3-20, skal det utarbeidast kassasjonsreglar. Kassasjonsreglane skal gi oversikt over kva som skal bevarast og kva som kan eller skal kasserast, eventuelt kor lenge materialet skal oppbevarast før kassasjon.

Riksarkivaren utarbeider generelle kassasjonsreglar for saker som gjeld eigenforvaltning i statlege organ. For fagsakene skal statlege organ utarbeide eigne spesifiserte kassasjonsreglar. Riksarkivaren kan be overordna organ samordna arbeidet med slike reglar der dette er tenleg. Før dei blir sette i verk, skal reglane godkjennast av Riksarkivaren. Dersom eit statleg organ ikkje har godkjende kassasjonsreglar eller ikkje har gjennomført kassasjon før avlevering til Arkivverket, kan Arkivverket nekte å ta imot materialet, jf. § 5-4, eller krevje refusjon for dei meirutgiftene dette medfører, jf. arkivlova § 11.

For kommunar og fylkeskommunar utarbeider Riksarkivaren generelle kassasjonsreglar. Dersom materiale som etter reglane kan kasserast ikkje er skilt ut frå det bevaringsverdige før avlevering til arkivdepot, må alt materialet oppbevarast i spesialrom for arkiv, jf. kap. IV.

Det er forbode for tenestemenn å medverke til at arkivmateriale blir kassert i strid med føresegnene i § 3-20 og paragrafen her, med mindre Riksarkivaren har gitt særskilt samtykke, jf. arkivlova § 9. Brot på denne føresegna kan straffast etter arkivlova § 22.

D. Overføring av arkiv

§ 3-22. *Overføringsliste*

Eit offentleg organ som overfører arkivmateriale til eit anna, skal utarbeide overføringsliste. Overføringslista skal utformast som ei avleveringsliste til arkivdepot, jf. § 5-4 tredje ledd. Den eller dei arkivnøkane som har vore i bruk, skal følgje med ved overføringa.

Når eit statleg organ overfører arkivmateriale til eit anna, skal det meldast frå til Arkivverket.

§ 3-23. Behandling av overført arkiv

Dersom eit offentleg organ har teke på seg å oppbevare arkivmateriale for eit anna organ, må det ikkje skje noka samanblanding av arkiva.

Dersom eit offentleg organ tek over eit saksområde og det tilhøyrande arkivmaterialet frå eit anna organ, skal dette arkivmaterialet oppbevarast for seg. Riksarkivaren kan etter søknad dispensere frå dette kravet, jf. også § 4 andre ledd i arkivlova.

Kapittel IV. Oppbevaring og sikring av offentlege arkiv

A. Generelt om arkivlokale

§ 4-1. Allmenne krav til arkivlokale

Alle rom der ein oppbevarar arkivmateriale over lengre tid, blir rekna som arkivlokale. Arkivlokale kan vere vanlege kontorrom eller spesialrom for arkiv.

Arkivlokala hos offentlege organ skal gi arkivmaterialet vern mot vatn og fukt, mot brann og skadeleg varme, mot skadeleg påverknad frå klima og miljø og mot skadeverk, innbrot og ulovleg tilgjenge.

§ 4-2. Plassering av ulike typar arkiv

Eldre og avslutta arkiv, jf. kap. V, skal plasserast i spesialrom for arkiv. Bortsettjingsarkiv skal så langt råd er plasserast i spesialrom for arkiv, men arkiv som er i hyppig bruk kan plasserast i vanlege kontorrom. Daglegarkivet kan plasserast i vanlege kontorrom.

B. Krav til arkivlokale i nybygg og ved ombygging

§ 4-3. Plassering av arkivlokale

Arkivlokala skal plasserast slik i bygningen at arkivmaterialet er godt verna. Ein skal særleg vere merksam på risikoen for skader frå installasjonar og verksemder i andre lokale og bygningar.

Tilfluktsrom skal ikkje takast i bruk som arkivlokale. Tilfluktsrom kan likevel nyttast til oppbevaring av arkivmateriale som er vedteke kassert etter ei viss tid.

Særleg små organ kan plassere bortsettjingsarkiv og eldre og avslutta arkiv i brannsikkert skap i staden for i spesialrom.

§ 4-4. Utforming, dimensjonering og innreiing av arkivlokale

I samband med flytting, omorganisering, nybygging o.a. skal ein ta omsyn til behovet for arkivlokale i åra framover.

Golv og reolar i arkivlokale skal ha stor nok bereevne for vekta av arkivmaterialet. Det skal vere nok fri golvplass til transport og framhenting av arkivmateriale. I spesialrom for arkiv skal reolar vere av ikkje brennbart materiale.

I spesialrom for arkiv skal ein ikkje lagre andre ting som reduserer tryggleiken til arkiva. Arkivmaterialet i slike rom skal ikkje stå tett inntil vegg og tak eller rett på golvet.

§ 4-5. Drift av arkivlokale

Alle arkivlokale skal ha fast tilsyn og reinhald.

Om ein oppdagar at arkivmateriale har fått skadar på grunn av tilhøva i arkivlokalet, skal ein setje i verk mottiltak så snart råd er.

§ 4-6. Vern mot vatn og fukt

Arkivlokala skal vere sikra slik at vatn og fukt ikkje trengjer inn. Ein må ikkje ta i bruk arkivlokale ein veit kan vere truga av flaum eller overfløyming.

Ved nødvendig bruk av vatn i arkivlokale skal ein ta omsyn til risiko for skadar på arkivmaterialet.

I spesialrom for arkiv skal det ikkje vere vassrøyr. Dersom slike rom i eksisterande bygningar likevel har vassrøyr og det er urimeleg kostbart å endre røyropplegget, kan ein alternativt nytte tekniske løysingar som effektivt hindrar at arkivmaterialet blir skadd av vatn frå røyra, f.eks. fuktfølarar på golvet, tilkopla stengjeventil og/eller alarm.

§ 4-7. Vern mot brann og skadeleg varme

1. Vern mot at det oppstår brann i lokalet

Røyking og anna brannfarleg verksemd er forbode i arkivlokale.

Det skal ikkje vere anna elektrisk utstyr enn det som er nødvendig for verksemda i arkivlokala. Det elektriske anlegget skal utførast i samsvar med forskriftene for slike anlegg i branntrygge lokale. El-sentral med straummålarar, sikringar o.l. skal ikkje vere plassert i arkivlokala.

Spesialrom for arkiv skal varmast opp med varmekablar i golv eller i egne vernekonstruksjonar, eventuelt med varmluftanlegg eller andre varmekjelder som ikkje medfører fare for brann eller på annan måte kan skade arkivmaterialet.

2. Vern mot brannspreiing frå andre rom

Alle arkivlokala skal klassifiserast etter dei tekniske forskriftene til plan- og bygningslova. Arkivlokala skal vere separate einingar eller brannceller. I kontorrom skal bygningsdelane minst ha brannmotstandsevne REI 30 og utførast i materialar som er avgrensa brennbare. I spesialrom for bortsettjingsarkiv skal bygningsdelane minst ha brannmotstandsevne REI 60 og utførast i materialar som er avgrensa brennbare. I spesialrom for eldre og avslutta arkiv, som organet skal oppbevare for all framtid, skal bygningsdelane ha brannmotstandsevne REI 120 og utførast i ubrennbare materialar.

Arkivskap som blir nytta til bortsettjingsarkiv og eldre og avslutta arkiv, jf. § 4-3 tredje ledd, skal ha brannmotstandsevne EI 90 eller høgare.

Spesialrom for arkiv skal ha sjølvluukkande dør. Dei skal normalt ikkje ha vindauge.

3. Vern mot spreieing av brann i arkivlokalet

Branncella kan delast opp i mindre arkivrom. Skiljevegger mellom arkivrom innanfor ei branncelle skal minst ha brannmotstandsevne EI 30 og utførast i materialar som er avgrensa brennbare.

I arkivlokale skal ein bruke måling, golvbelegg o.a. som minst mogleg fremjar

brannspreiing.

Spesialrom for arkiv skal ha automatisk brannalarm. For kontorrom er krava til varslingsanlegg dei same som for bygningen elles. Arkivlokale skal ha handslökkingsapparat.

§ 4-8. Vern mot skadeleg påverknad frå klima og miljø

Med omsyn til temperatur, relativ luftfukt, elektriske installasjonar, forureiningar og andre miljøfaktorar skal arkivlokalet vere tilpassa det arkivmaterialet som blir oppbevart der. Det skal vere stabilt klima i arkivlokalet. Lokalet skal kunne varmast opp til vanleg romtemperatur heile året.

I bygningsdelar og innreiing skal ein ikkje nytte materiale som kan skade arkivmaterialet ved avgassing, stråling eller på annan måte. Arkivsaker som kan påverke kvarandre negativt, bør ikkje oppbevarast i same arkivlokale.

§ 4-9. Vern mot skadeverk, innbrot og ulovleg tilgjenge

Bygningsdelar som avgrensar arkivlokalet, skal vere utforma slik at arkivmaterialet er fullgodt sikra mot innbrot og mot at uvedkomande elles kan sleppe inn.

Spesialrom for arkiv skal vere sikra med særskild innbrotsalarm. Kontorrom der ein har arkiv, skal gå inn i det ordinære tryggingssopplegget for bygningen.

Offentlege organ skal ha reglar for kven som har tilgjenge til arkivlokale.

C. Krav til arkivlokale i eksisterande bygningar

§ 4-10. Generelt

Så snart det er praktisk og økonomisk gjennomførbart, skal ulike typar offentlege arkiv, jf. § 4-2, plasserast i lokale som oppfyller krava i §§ 4-3 - 4-9.

§ 4-11. Kartlegging og planlegging

Innan tre år etter at denne forskrifta tek til å gjelde, skal offentlege organ utarbeide eit oversyn over arkivlokala sine og vurdere om dei oppfyller føresegnene i §§ 4-3 - 4-9. Dersom nokre av føresegnene ikkje er oppfylte, skal det følgje med ein plan som viser kva som skal til for å rette på dette. Planen skal også omfatte utflytting av arkiv frå tilfluktsrom der slike er i bruk.

Planen skal leggjast fram for Riksarkivaren til godkjenning. Sentrale organ sender planane sine til Riksarkivet, mens andre statlege organ sender dei til statsarkivet i vedkomande distrikt, jf. arkivlova § 4. Riksarkivaren kan etter søknad gi samtykke til utvida planleggingstid dersom det er rimeleg grunn til det.

Arbeidet med å gjennomføre planen skal setjast i gang så snart råd er, og gjennomføringstida skal tilpassast omfanget og kostnadene av dei tiltaka som krevst. Normalt skal planen vere fullført fem - ti år etter at godkjenninga frå Riksarkivaren ligg føre. Riksarkivaren ser til at planen blir gjennomført.

Dersom spesielle praktiske tilhøve eller kostnadsgrunnar tilseier det, kan likevel Kulturdepartementet etter søknad gi samtykke til utvida gjennomføringstid. For kommunar som ikkje disponerer eldfast bygningsmasse, og som heller ikkje kan løyse depotbehovet sitt ved å inngå i eit interkommunalt samarbeid, kan Kulturdepartementet i samråd med Riksarkivaren unntaksvis vurdere særskilde ordningar.

§ 4-12. Mellombels løysingar

Når offentlege organ mellombels har arkivlokale som ikkje oppfyller krava, skal dei syte for tiltak som sikrar arkiva best mogleg. Arkivverket gir råd om slike tiltak.

Dersom arkiv blir oppbevarte på ein slik måte at dei står i direkte fare for å bli skadde, kan Riksarkivaren eller den han gir fullmakt til det, jf. arkivlova § 4, gi pålegg om utbetringar som skal gjennomførast straks, jf. arkivlova § 7 siste ledd.

Kapittel V. Eldre og avslutta arkiv

A. Generelt

§ 5-1. Arkivdepot og avleveringsplikt

Arkiv som ikkje lenger er i bruk for administrative formål (eldre arkiv), og arkiv etter organ som er nedlagde eller har avslutta verksemda si (avslutta arkiv), skal avleverast til arkivdepot.

Arkivverket (Riksarkivet og statsarkiva) er arkivdepot for alle statlege organ.

Kommunar og fylkeskommunar skal opprette egne ordningar for arkivdepot. Som eit minimum skal slike ordningar innebere at det løpande ansvaret for eldre og avslutta arkiv blir plassert ein stad, at ein har til rådvelde nødvendige lokale for å oppbevare arkiva, jf. kap. IV, og at ein etablerer rutinar som ivaretek dei spesifiserte krava til arkivdepot i kapitlet her.

Kommunar og fylkeskommunar kan overføre depotoppgåver til ei interkommunal depotordning.

§ 5-2. Tidspunkt for avlevering av eldre arkiv

Arkivmateriale skal avleverast når det er om lag 25-30 år gammalt. For elektronisk arkivmateriale og materiale på andre optiske og magnetiske medium (film, lydband, video m.v.) kan Riksarkivaren fastsetje at det skal deponerast kopiar i arkivdepot på eit tidlegare tidspunkt.

For statleg arkivmateriale kan Riksarkivaren ved generelle føresegner eller enkeltvedtak fastsetje lengre avleveringsfristar av administrative omsyn eller kortare fristar av bevaringsomsyn. Kommunar og fylkeskommunar kan gjere tilsvarende vedtak i høve til egne arkiv dersom slike endringar ikkje går ut over tryggleiken til arkivmaterialet, jf. arkivlova § 6.

§ 5-3. Avlevering av avslutta arkiv

Dersom eit offentleg organ skal nedleggjast, skal arkivet klargjerast for avlevering til arkivdepot eller for overføring til eit organ som overtek saksområdet, jf. §§ 3-22 og 3-23. Klargjeringa av arkivet inngår som del av avviklingsarbeidet. Arkiv som ikkje blir overført til anna organ, skal avleverast straks. Statlege organ skal melde frå til Arkivverket straks nedleggingsvedtaket er gjort. Sentrale organ sender meldinga til Riksarkivet, lokale og regionale organ til statsarkivet i vedkomande distrikt.

Den same prosedyren skal nyttast for arkiv skapt av offentleg organ som går over til å vere privat eller som skiftar mellom statleg, fylkeskommunal eller kommunal status, med mindre anna blir fastsett av Riksarkivaren med heimel i arkivlova § 10 andre og tredje ledd, jf. også § 20. Når eit organ som ikkje er underlagt føresegnene om offentlege arkiv (t.d. statsforetak, offentleg aksjeselskap, privat verksemd) overtek saksområdet til eit offentleg organ, kan det likevel ikkje få overført arkivet frå det offentlege organet utan samtykke frå Riksarkivaren.

Offentlege utval som skaper egne arkiv, jf. § 1-2, skal ved nedlegging overføre arkivet til oppdragsgivaren i ordna stand. Utvalsarkivet må ikkje blandast saman med oppdragsgivarens egne arkiv. Avlevering frå oppdragsgivaren til arkivdepot skal skje etter reglane i § 5-2.

§ 5-4. Generelle krav til materiale som skal avleverast

Arkivmateriale som blir avlevert til arkivdepot, skal vere ordna etter opphav (proveniens). Dette inneber at arkiv frå ulike arkivskapande einingar skal haldast for seg, og at den opphavlege orden og indre samanhangen i kvart enkelt arkiv så langt som mogleg skal haldast ved lag.

Før avleveringa skal det vere gjennomført arkivavgrensing og kassasjon etter føresegnene i §§ 3-18 - 3-21.

Dei enkelte arkivstykkene (esker, pakkar, protokollar, filmrullar, elektroniske lagringsmedium etc.) skal ha etikett med opplysning om namnet på arkivskapar, nummer på arkivstykket, innhaldet i arkivstykket (for nyare arkiv vanlegvis kode og tekst i arkivnøkkelen) og kva tidsrom materialet omfattar.

Ved avleveringa skal det følgje med ei fullstendig arkivliste (avleveringsliste) over alle arkivstykkene og kva dei inneheld. Dei arkivnøkklane som materialet er ordna etter, skal også følgje med. Materiale på elektroniske lagringsmedium skal vere dokumentert på ein slik måte at informasjonen kan nyttast.

§ 5-5. Register over avlevert arkivmateriale

Arkivdepotet skal føre register over arkivbestand og tilvekst.

§ 5-6. Tilgjenge for publikum til avlevert arkivmateriale

Arkivdepotet skal leggje tilhøva til rette slik at publikum kan gjere bruk av arkivmaterialet innanfor dei rammene som følgjer av gjeldande føresegner om innsynsrett, teieplikt og gradering.

Arkivdepotet avgjer ut frå omsynet til forsvarleg arkivbehandling korleis materialet skal gjerast tilgjengeleg, og skal i rimeleg mon etter oppmoding gi avskrift, utskrift eller kopi av dokument. Originalmateriale skal berre gjerast tilgjengeleg under tilsyn frå arkivdepotet. Materiale som er under ordning eller konservering, eller som er i ein fysisk tilstand som gjer hyppig bruk utilrådeleg, kan mellombels sperrast for publikumsbruk.

Arkivdepot kan krevje betaling for avskrifter, utskrifter og kopiar til papir av arkivmateriale etter satsar fastsette av Kultur- og kyrkjedepartementet. Betalinga skal ikkje overstige dei faktiske kostnadene organet blir påført. Det kan ikkje takast omsyn til tida som går med til å behandle innsynskrav, skrive ut eller kopiere dokument og til å sende ut dokument. Det kan ikkje krevjast betaling når dokument som alt ligg føre i elektronisk versjon, blir sendt som elektronisk post. Føresegnene i andre og tredje punktum gjeld ikkje høvet til å ta betalt for tenester som går ut over innsynsretten etter offentleglova eller anna lovgiving.

0 Endra ved forskrift 17 okt 2008 nr. 1119 (i kraft 1 jan 2009).

B. Avlevering frå statlege organ til Arkivverket

§ 5-7. Fordeling av arkivmaterialet

Sentrale statlege organ skal avlevere arkivmaterialet sitt til Riksarkivet, mens regionale og lokale statlege organ skal avlevere til statsarkivet i vedkomande distrikt. Arkivmateriale som er oppstått i sentrale, regionale eller lokale organ av Forsvaret etter 1. januar 1940, skal likevel avleverast til Riksarkivet.

Riksarkivaren kan fastsetje unntak frå denne fordelinga.

§ 5-8. Spesifiserte krav til materiale som skal avleverast

Med utgangspunkt i § 5-4 fastset Riksarkivaren spesifiserte krav til materiale som skal avleverast til Arkivverket. Krava omfattar ordning, listeføring og dokumentasjon, merking, type, format og kvalitet på avleveringsmedia, fysisk tilstand, eventuelle ekstra eksemplar m.v.

Dersom materiale som skal avleverast, ikkje oppfyller Riksarkivarens krav, kan Arkivverket nekte å ta imot materialet eller krevje refusjon for meirutgifter, jf. arkivlova § 11 første ledd.

§ 5-9. Gjennomføring av avleveringa

Organ som tek sikte på å avlevere arkivmateriale, skal varsle vedkomande arkivdepot (Riksarkivet eller eit av statsarkiva) i god tid før arbeidet med avleveringa tek til. Arkivdepotet skal gi råd og rettleiing under arbeidet og sjå til at dei krava som er fastsette, blir oppfylte.

Arkivdepotet skal kvittere for det materialet som er motteke.

§ 5-10. Tilbakeleing

Dersom det er nødvendig for saksbehandlinga, får organet låne tilbake arkivmateriale. Materialet skal da sikrast like godt som i arkivdepotet, jf. kap. IV om krav til oppbevaring av arkiv. Dersom dette ikkje let seg gjere, kan materialet i staden gjerast tilgjengeleg for bruk i arkivdepotet eller ved kopiering. Tilbakeleing materiale kan ikkje lånast vidare til andre utan samtykke frå arkivdepotet.

Arkivmateriale på elektronisk medium kan ikkje lånast tilbake. I staden kan det produserast kopi av slikt materiale. Kostnadene ved produksjon av slik kopi skal dekkjast av lånaren.

C. Avlevering til kommunale og fylkeskommunale arkivdepot

§ 5-11. Fordeling av materiale

Kommunale og fylkeskommunale organ skal avlevere eldre og avslutta arkiv til eit kommunalt arkivdepot, med mindre Riksarkivaren har fastsett noko anna, jf. arkivlova § 10 tredje ledd.

§ 5-12. Spesifiserte krav for avlevering til og tilbakeleing frå arkivdepot

Kommunen/fylkeskommunen fastset spesifiserte krav til materiale som skal avleverast til arkivdepot, og reglar for tilbakeleing frå arkivdepot. Riksarkivaren utarbeider normalinstruks for slike spesifikasjonar, jf. §§ 5-8 og 5-10 og arkivlova § 7.

Kapittel VI. Iverksetjing og overgangsføresegner

§ 6-1. Iverksetjing og overgangsføresegner

Forskrifta her blir sett i verk frå 1. januar 1999. Kulturdepartementet fastset nødvendige overgangsføresegner.